

Pyreneittenpaimenkoirien jalostuksen tavoiteohjelma

Hyväksytty Suomen Pyreneläiset ry:n yleiskokouksessa 22.10.2006
Hyväksytty Suomen Seurakoirayhdistyksen yleiskokouksessa 23.11.2006
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 25.01.2007

1. YHTEENVETO
2. RODUN TAUSTA
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA
4. NYKYTILANNE

POPULAATION KOKO JA RAKENNE
LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET
TERVEYS

PEVISA OHJELMAAN SISÄLLYTETYT SAIRAUDET
MUUT RODULLA SUOMESSA TODETUT MERKITTÄVÄT SAIRAUDET
YHTEENVETO MUISSA MAISSA TAI KIRJALLISUUDESSA KUVATUISTA SAIRAUKSISTA
ULKOMUOTO

5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT
 - 6.1 VISIO
 - 6.2 ROTUA HARRASTAVAN YHDISTYKSEN TAVOITTEET
 - 6.3 ROTUA HARRASTAVAN YHDISTYKSEN STRATEGIAT
 - 6.4 VARAUTUMINEN ONGELMIIN
 - 6.5 TOIMINTASUUNNITELMA JTO:n TOTEUTTAMISEKSI
7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA
8. LÄHTEET
9. LIITTEET

Päivitykset 2.4.2009

Koko tekstissä korjattu jalostusjaos sanalla jalostustoimikunta. koska syyskokous 25.10.08 lakkautti jalostusjaostot. Kokous valtuutti hallituksen kokoamaan jalostustoimikunnan.

kohta 3
korjattu jäsenmäärä
lisätty agilityliiton jäsenyys
lisätty puheenjohtajat
jalostusorganisaatio muutettu vastamaan nykyistä ohjetta

kohta 4
4.1 taulukko 1 lisätty vuodet 2006-2008

(jalostusohjeet päivitetään touko-kesäkuussa 2009, jolloin tulee muihinkin kohtiin päivityksiä)

1. YHTEENVETO

Pyreneittenpaimenkoira on vuosisatojen saatossa kehittynyt vaikeakulkuisissa, vuoristoisissa, ilman alaltaan vaihtelevissa ja eristyneissä olosuhteissa tarkoituksenmukaiseksi ja omanlaisekseen roduksi. Ennen kaikkea se on ollut paimenen paras ja ehkä ainut työkaveri. Jokaisesta kylästä on löytynyt omannäköinen muunnoksensa. Vielä tänä päivänäkin rotutyyppejä on erilaisia. Kahta samannäköistä koiraa ei löydy. Tärkein ominaisuus on ollut ”hyvä, väsymätön ja luotettava työntekijä”.

Pyreneittenpaimenkoirasta on kaksi eri rotumuunnosta, pitkäkarvainen (museau normal) ja lyhytkarvainen (face rase). Tämä jalostuksen tavoiteohjelma käsittelee lähinnä pitkäkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa, jonka rekisteröintimäärät ovat suuremmat kuin lyhytkarvaisen rotumuunnoksen. Molempien rotuja koskevat samat jalostuskriteerit ja ohjeet. Kummankin rotumuunnokset ongelmat ovat yhteiset.

Tämän hetkisten tietojen valossa pyreneittenpaimenkoira on terve rotu, myös luonteeltaan ja rakenteeltaan. Sen käyttöominaisuudet ovat säilyneet, vaikkakin paimennustehtäviä nykyään on harvassa. Sen sijaan siitä on tullut verraton harrastuskoira, etenkin agilityssä menestys on ollut huima. Jalostuksellisesti suurin ongelma rodun kohdalla on sen hyvin pieni populaatio.

Jalostuksentavoiteohjelma on tietopaketti rodusta ja täten helpottaa kasvattajien työtä, kuten myös antaa kattavan kuvan pyreneittenpaimenkoirasta rotua tuntemattomille tahoille, esim. uusille pennunostajille. Ensimmäistä jalostuksentavoiteohjelmaa laadittaessa olemme koettaneet kunnioittaa vanhoja perinteitä ja ”laatuvaatimuksia”. Jalostussuosituksia on tarkennettu ja määritelmiä ajantasaistettu. Ja mikä parasta, tämä on saanut kasvattajat ja harrastajat yhteisen pöydän ääreen tekemään yhteistyötä oman rotunsa eduksi.

Jalostustoimikunta haluaa tässä yhteydessä kiittää kasvattajia ja harrastajia arvokkaasta yhteistyöstä, avoimuudesta ja halusta kertoa koiriensa ominaisuuksista.

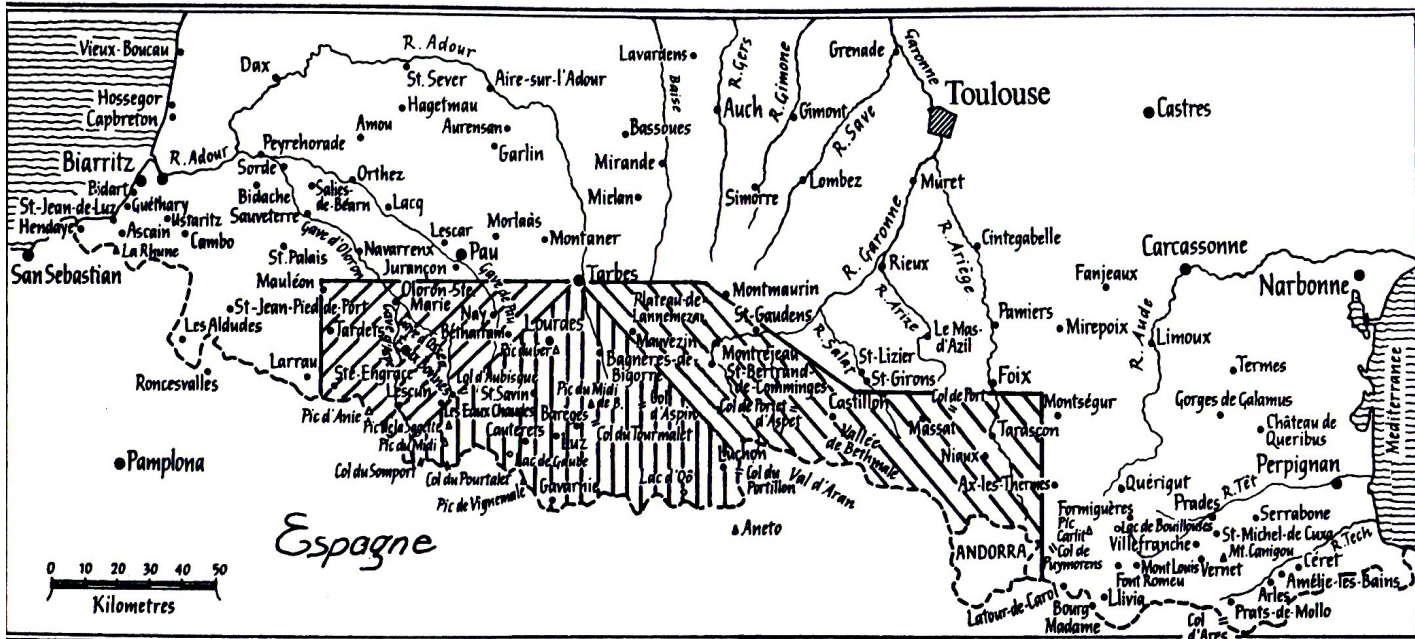
2. RODUN TAUSTA

HISTORIA

Rodun synty ja kehittyminen

Pitkäkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien kehityshistoria on varsin pitkä. Varhaisena esi-isänä pidetään jo kivikaudella, 4000 vuotta e. Kr, elänyttä *Canis familiaris palustris*, josta polveutui pronssikaudella, 2000 v e. Kr, *Canis familiaris Matris optima*.

Rautakaudella, 1000 vuotta e. Kr, ollutta venäläistä paimenkoiraa (*Ovcharka*) pidetään pyreneittenpaimenkoiran esi-isänä ja rotuhistoria alkaa ennen ajanlaskumme alkua.

Vanhin tiedossa oleva kuva pyreneittenpaimenkoirasta on A. Dartiguenaven litografia 1800-luvulta "Costume des Pyrénées" ja se on Lourdesin taidemuseossa.

V. 1893 ranskalainen kynologi, sotilaseläinlääkäri Pierre Mégnin määritteli harlekiinivärisen pyreneittenpaimenkoiran alustavaa ulkonäön kuvausta.

Hänen poikansa Paul Mégnin jatkoi isänsä jalanjalkia ja v. 1904 ilmestyneessä kirjassa "Nos Chiens" pyreneittenpaimenkoiran määritelmä tarkentui. 1900-luvun alusta rodusta tuli tunnustettu paimenkoirarotu, mutta vielä silloin se ei saanut virallisesti hyväksytyä rodun statusta.

Sotakoira joukkojen komendantti Malric ja luutnantti Paul Mégnin ottivat sotakoira koulutukseen pyreneittenpaimenkoiria ensimmäisessä maailmansodassa ja se verotti voimakkaasti rodun kantaa. Koiria käytettiin mm. viesti- ja tiedustelukoirina. Sotakoira kouluttaja, upseeri Th. Dretzen kirjoitti sodan jälkeen: "vaikka pyreneittenpaimenkoira onkin pieni kooltaan, armeijan työtehtävissä se oli yksi älykkäimmistä ja nopeimmista."

Vuonna 1926 rodusta tuli virallisesti hyväksytty rotumäärittelyyn Société Centrale Caninen toimesta.

Rodussa tehtiin, uutena asiana, virallisesti jako pitkäkarvaiseen ja puolipitkäkarvaiseen pyreneittenpaimenkoiraan (museau normal), sekä lyhytkarvaiseen pyreneittenpaimenkoiraan (face rase).

B. Sénac-Lagrange kirjoitti kirjan "Le Chien des Pyrénées et le Chien de Berger des Pyrénées ja kirja tunnetaan myös nimellä "Annuaire 1927". Sitä voitaneen pitää yhtenä rotumme kehityshistorian ja tulevaisuuden dokumentaationa, sillä rotu on säilyttänyt nykypäiviin saakka alkuperäisen, hyvin heterogeenisen ulkonäön ja käyttöominaisuudet.

Toisen maailman sodan jälkeen rotua ryhdyttiin elvyttämään koirakannan kutistuttua sotien melskeissä. Vasta 1950-luvun lopussa ja 1960-luvulla kukoisti uusi sukupolvi kasvattajia ja rodun tietäjiä. Kanta alkoi hiljalleen elpyä.

1970–80-luku oli niin pyreneittenpaimenkoirille kuin monelle muullekin rodulle muutosten vuosikymmen. Alettiin yhä enemmän painottaa koirien rekisteröintiä ja rotuyhdistysten tavoitteita. Rotukirja haluttiin kuitenkin pitää edelleen avoinna. Uusilla kasvattajilla oli hyvä näkemys pyreneittenpaimenkoirasta ja suuri intohimo rodun vaalimiseksi. Vuonna 1981 RACP piti ensimmäisen näyttelynsä Poitiersissa, rotuina pyreneittenpaimenkoirat ja pyreneittenkoirat. Nykyisin tapahtuma on jokavuotinen ja järjestetään Argeles-Gazostissa, osallistujina kaikki neljä RACP:n rotua: pyreneittenpaimenkoira, pyreneittenkoira, pyreneittenmastiffi ja katalonianpaimenkoira.

RODUN HISTORIA SUOMESSA

Ensimmäiset pyreneittenpaimenkoirat tuotiin Suomeen vuonna 1986–1987. Tällöin Ranskasta tuotettiin kaksi urosta; Bayard du Champ Bonninin ja Bearn de l'Oustaou de Padel, sekä kolme narttua; Biscotte du Champ Bonninin, Bonjour du Champ Bonninin ja Bonnie Blue du Champ Bonninin.

Ensimmäinen Suomessa syntynyt pentue (Bearn de l'Oustaou de Padel x Bonnie Blue du Champ Bonninin) näki päivänvalon 25.12.1988 Campuksen kennelissä.

Rodun rekisteröinnit lisääntyivät aluksi nopeasti. Etenkin 90-luvun alkupuolella karanteenirajojen avauduttua ja tuonnin helpottuessa rekisteröitiin Suomessa huippuvuonna -94 peräti 61 uutta pyreneittenpaimenkoiraa. (pitkä- ja lyhytkarvaiset yhteensä)

Nykyään uusien rekisteröintien määrä on tasaantunut noin kolmeenkymmeneen koiraan vuodessa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Pyreneittenpaimenkoirien rotua harrastava yhdistys on Suomen Pyreneläiset ry., joka edustaa sekä pyreneittenpaimenkoiraa että pyreneittenkoiraa. Pyreneittenpaimenkoirat tulivat mukaan toimintaan vuonna 1993, kun syyskokous vuonna 1992 hyväksyi pyreneittenkoirien ja pyreneittenpaimenkoirien toiminnan yhdistämisen. Tätä ennen Suomen Seurakoirayhdistys ry:n alajaostoina toimivat molemmilla roduilla omat alajaostot; Pyreneittenpaimenkoirakerho ja Pyreneittenkoira-alajaosto, joka perustettiin vuonna 1979 Elina Haapaniemen toimesta.

Suomen Pyreneläiset ry. on merkitty yhdistysrekisteriin 1994. Yhdistys on Suomen Seurakoirayhdistys ry:n jäsenyhdistys. Yhdistys on hyväksytty SKL-FKK:n jäsenyhdistykseksi 1994 ja Helsingin Seudun Kennelpiirin jäsenyhdistykseksi 1995. Yhdistykselle on myönnetty rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet vuonna 1994.

Jäseniä yhdistyksessä on tällä hetkellä (31.12.08) 327 jäsentä sekä 18 tuomaria jotka ovat lehden postituslistalla.

Yhdistyksen oma lehti, PyrriPosti, ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Tämän lisäksi on vuodesta 1996 alkaen julkaistu tilastonumero, johon on kerätty edellisen vuoden rekisteröinnit, tuonnit ja pentueet, sekä tutkimustulokset ja näyttelytulokset arvosteluineen Suomen kielelle käännettynä, toko-, pk-, ja luonnetestitulokset, yhdistyksen järjestämien kilpailujen: vuoden agilitykoira, vuoden tottelevaisin ja vuoden näyttelykoirakilpailun tulokset.

Yhdistyksen jäseniä ja kasvattajia asuu ympäri Suomea ja he osallistuvat toimintaan kiinnostuksen ja mahdollisuuksien mukaan.

Yhdistys on järjestänyt oman erikoisnäyttelyn molemmille roduille joka toinen vuosi, alkaen vuodesta 2002. Vuosittain on myös järjestetty kesäpäivät mm. eri harrastuslajeihin tutustuen. Lisäksi paimenet ovat järjestäneet omalle rodulle paimennustapahtumia. Paimenia on myös aktiivisesti osallistunut niin virallisiin kuin epävirallisiin kilpailuihin ja tapahtumiin mm. agirotuun, roturaceen ja suuret saalistajat. Joukkueittain on yhdessä pidetty hauskaa ja osan kustannuksista on sponsoroinut Suomen Pyreneläiset ry. Olemme kertaalleen järjestäneet kasvattajapäivät v.2005 ja kesällä 2006 on ensimmäinen jalostustarkastus, jonka tulee tekemään molemmat rodut hyvin tunteva tuomari Elina Haapaniemi.

Yhdistys on jäsenenä Suomen Maremmano-Abruzzese Seura ry:ssä, Slovakianpaimenkoirayhdistyksessä, Agilityliitossa, Suomen Palveluskoiraliitossa, sekä Ruotsin ja Tanskan pyreneittenkoirayhdistyksissä.

Pyreneittenpaimenkoirien osalta yhteydet ulkomaisiin yhdistyksiin ja kasvattajiin hoidetaan lähinnä yksityishenkilöiden toimesta, esim. RACPiin Ranskassa.

Yhdistyksen puheenjohtajat:

Perustamisesta lähtien, vuoteen 1993 puheenjohtajana toimi Elina Haapaniemi, joka nimettiin kunniapuheenjohtajaksi yhdistyksen täyttäessä 20 vuotta.

Aarno Martens 1993-1999

Tapani Koivusalo 1999–2003

Kirsi Nieminen 2003- Varapuheenjohtaja hoiti tehtävää syyskuusta 2003 maaliskuuhun 2004

Jukka-Pekka Kinnunen 2004

Irma Wiita 2005- 2007

Tuulikki Tammiala-Salonen 2007-2007

Satu Hattunen 2007-

JALOSTUSORGANISAATIO

Suomen Pyreneläiset ry:n jalostustoiminnassa on mukana kolme rotua, pitkä- ja lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira ja pyreneittenkoira.

Suomen Pyreneläiset r.y:n syyskokous on 25.10.2008 päättänyt yhdistää rotujensa jalostusta hoitavat jalostusjaostot yhdeksi, yhteiseksi toimikunnaksi..

Jalostustoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kuusi (6) jäsentä. Yhdistyksen hallitus nimittää puheenjohtajan joka yhteistyössä hallituksen kanssa muodostaa jalostustoimikunnan. Vuonna 2009 jalostustoimikunnan puheenjohtajaksi on nimitetty Elina Haapaniemi.

Puheenjohtajan ja jäsenten toimikausi määräytyy jalostustoimikunnan toimintaperiaatteiden mukaisesti. Jalostustoimikunnan toimintaperiaatteet on sovittu jalostustoimikunnan kokouksessa 23.2.2009, hallitus on vahvistanut toimintaperiaatteet 7.3.09 ja yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous kokouksessaan 21.3.09. Toimikunnan jäsenten tulisi edustaa monipuolisesti yhdistyksen edustamien rotujen ja rotumääritelmien sekä jalostuksen tuntemusta. Vuonna 2009 valitussa toimikunnassa on kaksi (2) edustajaa jokaisesta yhdistyksen edustamasta rodusta ja puheenjohtaja.

Jalostusjaoston tehtävänä on vaalia edustamiensa rotujen tilaa ja kehitystä maassamme. Jalostustoimikunta kerää, välittää, tallentaa ja arkistoi rotujaan koskevaa tietoutta. Lisäksi jalostustoimikunta huolehtii edustamiensa rotujen kasvatukseen ja jalostukseen liittyvästä neuvonnasta ja opastamisesta sekä noudattaa Jalostuksen Tavoite Ohjelmia (JTO) ja jalostustoimikunnan toimintaperiaatteita.

4. NYKYTILANNE

4.1 POPULAATION KOKO JA RAKENNE

Populaatio Suomessa

Pyreneittenpaimenkoirien populaatio on Suomessa ja myös maailmanlaajuisesti hyvin pieni. Suomessa on vuosien 1995–2005 rekisteröity 342 pyreneittenpaimenkoiraa ja vuodesta 1986 lähtien yhteensä 584 yksilöä.

Valtaosa Suomeen tuoduista pyreneittenpaimenkoirista on kotoisin emämaasta Ranskasta. Lisäksi tänne on tuotu vähäisemmässä määrin koiria Belgiasta, Alankomaista ja Itävallasta. Nämä koirat eivät kuitenkaan ole varsinaisesti eri linjoista, sillä kaikki suvut ovat alkujaan ranskalaisia ja muutamasta uroksesta lähtöisin. Ranskassa on ollut tapana käyttää hyvinkin tiukkaa linjasiitosta ja jopa sisarusparitusta, joten rotu on kaiken kaikkiaan hyvin sisäsiittoinen.

Pitkäkarvainen pyreneittenpaimenkoira

Taulukko 1.

Taulukossa on esitetty pitkäkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien rekisteröinnit, tuonnit, kasvattajat, sekä jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärät vuosilta 1995–2005.

vuosi	rekisteröinnit	pentueita	tuonteja	kasvattajat	isät	emät
1995	45	12	0	8	9	12
1996	52	13	0	7	8	13
1997	25	7	0	6	7	6
1998	48	11	2	10	8	11
1999	29	8	2	5	6	8
2000	34	7	5	7	6	7
2001	8	4	0	3	4	4
2002	33	8	0	7	8	8
2003	24	6	7	5	5	6
2004	18	4	3	4	4	4
2005	26	6	5	5	3	6
2006	24	6	8	4	5	6
2007	32	10	3	6	5	9
2008	25	5	8	4	5	5
yht.	423	107	43			

Vuosina 2001–2005 rekisteröitiin yhteensä 110 pyreneittenpaimenkoiraa, pentueita oli 28 ja tuonteja 16.

Tuonnit maittain

maa	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	yht
Ranska		2	2			4		4	4	1	5	22
Belgia	1		1				1	1	1			5
Itävalta						1	1		1			3
Alankomaat						1	1		2		1	5
Ruotsi							1		1	2	2	6
Saksa	1											1

Jalostuspohja ja siitosmateriaali

Jalostukseen on käytetty vuosina 1986–2005 yhteensä 51 urosta ja 62 narttua.

Taulukko 2.

Pyreneittenpaimenkoirien vuosittainen yhdistelmien keskimääräinen sukusiitosaste, pentuekoko, tehollinen populaatiokoko, isoisät ja isoäidit (Sukusiitosaste laskettuna viidellä sukupolvella.)

vuosi	sukus.aste	pent.koko	teh.pop.koko	isoiisät	isoäidit
1995	5,18%	3,8	21	14	19
1996	2,14%	4,0	20	18	19
1997	1,88%	3,6	13	13	13
1998	4,78%	4,2	19	18	19
1999	3,65%	3,4	14	14	17
2000	3,35%	4,1	13	20	20
2001	3,22%	2,0	8	8	8
2002	3,87%	4,1	16	12	14
2003	2,28%	2,8	11	19	21
2004	2,17%	3,8	8	13	14
2005	1,74%	3,5	8	19	21

Vaikka pyreneittenpaimenkoira on rotuna pieni, sen keskimääräinen vuosittainen sukusiitosaste on onnistuttu pitämään suhteellisen pienenä ja sen suuntaus on vielä toistaiseksi laskeva.

Tehollinen populaatiokoko on aina ollut hyvin pieni. Tähän on osittain syynä rodun hyvin pieni koko, josta vain harvat yksilöt lisääntyvät. Tilastoissa on myös nähtävissä rekisteröintimäärien ja pentuemäärien suora

vaikutus teholliseen populaatiokokoon. Vuosien 95–98 teholliseen populaatiokokoon vaikuttivat puolta suuremmat pentuemäärät kuin viime vuosina.

Tulevaisuudessa tavoitteeksi tuleekin asettaa useampien yksilöiden käyttäminen jalostukseen. Tähän päästään lieventämällä jalostuskoirille asetettavia vaatimuksia ja kannustamalla kasvattajia suunnitelmalliseen yhteistyöhön, joka mahdollistaisi useamman nartun ja uroksen vuosittaisen jalostuskäytön.

VAHVUUDET	TAVOITTEET/STRATEGIAT
<ul style="list-style-type: none"> - Sukusiitosaste pysynyt alhaisena - Rotukirja edelleen avoin Ranskassa - Paljon jalostukseen käyttämättömiä yksilöitä - Pienen kannan linjat tunnetaan hyvin 	<ul style="list-style-type: none"> - Perehtyminen pienen populaation jalostussuunnitelmaan - Erilinjaisten koirien tuonti - Käyttää useampia koiria jalostukseen - Tehollisen populaatiokokoon kasvattaminen
UHAT/HEIKKOUEDET	MAHDOLLISUUDET
<ul style="list-style-type: none"> - Joitain linjoja jäänyt käyttämättä - Geenipohja pienenee entisestään 	<ul style="list-style-type: none"> - Spermapankki - Koirien tuonti - Rotumuunnosten väliset risteytykset

JALOSTUKSEEN KÄYTETYT UROKSET 1995–2005

Taulukossa järjestyksessä esitettyinä: uroksen nimi ja vanhemmat, 1995–2005 pentueet, 1995–2005 jälkeläiset, jälkeläisosuus 1995–2005, jälkeläisosuus 2000–2005, jälkeläisiä yhteensä, jälkeläisiä jalostuksessa uros+narttu ja jälkeläisten jälkeläiset

CASSANDRAN AX LES THERMES (Ascot Z Orvetu CS x Fauvette du Meya)	1	6	1,8%		12	1+1	43
CASSANDRAN BOULE D'AMONT (Ascot Z Orvetu CS x Fee Blonde du Champ Bonnin)	4	16	4,6%		24	2+2	27
CASSANDRAN ESPERAZA (Cassandran Ax Les Thermes x Tamarixin Pleine De Grace)	8	36	10,5%		36	1+2	24
CASSANDRAN FRANCHE DE LAUR (Bearn du Clos des Gervalines x Gamine du Val de la Tomiere)	1	1	0,3%		11	1+0	4
CASSANDRAN GIROU (Gavroche du Domaine des Trois Seigneurs x Cassandran Col d'Cico)	1	1	0,3%		1		
CASSANDRAN HAUT SUR RANCE (Cassandran Franche de Laur x Cassandran Amelie les Bain)	2	4	1,2%		4		
CASSE-NOISETTES BIDON DE RHUM (Jalibre de l'Oustaou de Padel x Cassandran Eylie)	2	6	1,8%	4,2%	6		
CHESTER DE LA VALLEE DU MOUTON (Toy de la Vallee du Mouton x Reine Noire du Pre au Coq)	1	3	0,9%	2,1%	3		
DROLE D'OISEAU BLAIREAU BOHEME (Drole d'Oiseau Gargamel x Gazette du Domaine des Trois Seigneurs)	1	5	1,5%		5		
DROLE D'OISEAU CHEF D'OEUVRE (Kivimannun Vensperi x Garrigue de la Bourguine)	3	14	4,1%		14	0+2	11
DROLE D'OISEAU MANDAT D'ARRET (Xeres de la Tuile au Loup x Cassandran Oiseau-Mouche)	1	1	0,3%	0,7%	1	1+0	4
DROLE D'OISEAU RENAULT NOIRE (Drole d'Oiseau Mandat d'Arret x Gargas du Pic d'Arbizon)	1	4	1,2%	2,3%	4		
EMUR DE L'OURDISSETOU (Bidao II de l'Ourdissetou x Ariane des Genins)	2	4	1,2%		36	3+2	60
ENTRE NOUS BRIN DE PAILLE (Grim x Drole d'Oiseau Chevrefeuille)	1	2	0,6%	1,4%	2	0+1	9
FEBUS DES TILLEULS D'ALBRET (Castillon x Champi de Tilleuls d'Albret)	1	6	1,8%		6		
FUSAIN PETIT POIVRE (Cassandran Boule d'Amont x Drole d'Oiseau Fidele)	2	9	2,6%		9		
FUSAIN POIVRE BLANC	4	11	3,2%	6,3%	11		

(Cassandran Boule d'Amont x Drole d'Oiseau Fidele)							
GRIM (Bellocq x Cadix)	4	14	4,1%		14	1+3	16
HANUMANIN LAGOSTE (Emur de l'Ourdissetou x Bonjour du Champ Bonnin)	3	13	3,8%		16	0+2	30
HOB-NOB'S VICTOR (Larund du Domaine des Genots x Ouste de Loubajac)	2	9	2,6%	6,3%	9		
IRUN DES GAMBIS (Dunde de l'Ourdissetou x Caramba la Nina des Gambis)	1	5	1,5%		5		
JALIBRE DE L'OUSTAOU DE PADEL (Darracq de l'Estom Soubiran x Draille de l'Oustaou de Padel)	1	4	1,2%	2,3%	4	1+0	6
KIVIMANNUN HUNSKELI (Emur de l'Ourdissetou x Gazette du Domaine des Trois Seigneurs)	5	27	7,9%		27	0+4	47
KIVIMANNUN VENSPERI (Emur de l'Ourdissetou x Gazette du Domaine des Trois Seigneurs)	2	7	2,0%		7	1+1	18
KULTAKEDON LANGUEDOC (Cassandran Esperaza x Rantamyrskyn Doris)	3	14	4,1%	9,8%	14		
LIHOU (Equinoxe x Fenouil)	1	2	0,6%	1,4%	2		
LIKENESS AMBRE (Tamarixin Cinquieme x Cassandran Bourg Madame)	3	12	3,5%	2,3%	12	0+1	13
OBISQUE DU PIC D'ARBIZON (Medoc du Pic d'Arbizon x Isis du Pic d'Arbizon)	2	5	1,5%	3,5%	5		
ORTHEZ DE L'ESTAUBE (Lutour x Loures de l'Estaubé)	2	8	2,3%	5,6%	8		
OUSTAOU DE L'OUSTAOU DE PADEL (Jeronimo de Mauna Kea x Jasse de l'Oustaou de Padel)	1	8	2,3%	5,6%	8	0+1	5
RANTAMYRSKYN CAESAR (Hanumanin Apaschi x Free Dance des Tilleuls d'Albret)	2	8	2,3%	5,6%	8	0+2	6
SARRADET DE LOUBAJAC (Pyrrhus de la Griffé Pyreneenne x Pigouille de Loubajac)	1	2	0,6%	1,4%	2		
SEROUS DE LA VALLEE DU MOUTON (Nananere de la Fontegude x Vinouse de la Vallee du Mouton)	1	4	1,2%	2,3%	4		
TAMARIXIN CINQUIEME (Desire du Champ Bonnin x Biscotte du Champ Bonnin)	1	6	1,8%		13	1+0	12
VAGABOND DE LA TUILE AU LOUP (Ferrieres de la Capely x Grenade du Pic d'Arbizon)	5	17	5,0%	11,9%	17		
XERES DE LA TUILE AU LOUP (Quaptain de la Tuile au Loup x Lilly du Grand Bestiolan)	5	17	5,0%	9,8%	17	1+0	1
YLIACK DE LA TUILE AU LOUP (Vagabond de la Tuile au Loup x Harissa du Grand Bestiolan)	1	3	0,9%	2,1%	3		

JALOSTUKSEEN KÄYTETYT NARTUT 1995–2005

Taulukossa järjestyksessä esitettynä, nartun nimi ja vanhemmat, 1995–2005 pentueet, 1995–2005 jälkeläiset, jälkeläisosuus 1995–2005, jälkeläisosuus 2000–2005, jälkeläisiä yhteensä, jälkeläisiä jalostuksessa uros+narttu ja jälkeläisten jälkeläiset

ARIANE Z ORVETU CS (Bidao II de l'Ourdissetou x Anabell Z Mogadoru CS)	1	6	1,8%		6		
BASNJAN ESTAPIER EXACT (Bearn de l'Oustaou de Padel x Ezza de l'Ourdissetou)	1	5	1,5%		8		
BONJOUR DU CHAMP BONNIN (Ubac x Verveine du Clos des Gervalines)	1	1	0,3%		10	1+0	16
CARANÇE DU DOMAINE DES TROIS SEIGNEURS (Don Juan de l'Oustaou de Padel x Brasilia du Clos des Gervalines)	1	5	1,5%		9		
CASSANDRAN AMELIE LES BAIN	2	7	2,0%		12	1+0	4

(Ascot Z Orvetu Cs x Fauvette du Meya)							
CASSANDRAN BOURG MADAME (Ascot Z Orvetu Cs x Fee Blonde du Champ Bonnin)	1	6	1,8%		13	1+0	12
CASSANDRAN COL D'CICO (Fangio de l'Ourdissetou x Tamarixin Clair de Lune)	4	16	4,7%	1,4%	21	1+2	13
CASSANDRAN EYLIE (Cassandran Ax Les Thermes x Tamarixin Pleine de Grace)	2	7	2,0%	2,8%	7	1+1	19
CASSANDRAN MIDOUZE (Cassandran Esperaze x Gamine du Val de la Tomiere)	2	6	1,8%	1,4%	6	0+1	4
CASSANDRAN OISEAU-MOUCHE (Kivimannun Hunskeli x Cassandran Col d'Cico)	4	9	2,6%	4,2%	9	1+1	10
CASSANDRAN VALLON D'ARC (Rantamyrskyn Caesar x Cassandran Col d'Cico)	1	3	0,9%	2,1%	3		
CASSE-NOISETTES ARACHIDE (Likeness Ambre x Cassandran Eylie)	2	13	3,8%	9,1%	13	0+1	5
CASSE-NOISETTES CACAHUETE (Oustaou de l'Oustaou de Padel x Casse-Noisettes Arachide)	1	5	1,5%	3,5%	5		
DIANA DU CHAMP BONNIN (Bocage du Clos des Gervalines x Unique Bleue du Clos des Gervalines)	1	3	0,9%		11	0+1	2
DROLE D'OISEAU BELLE-DE-JOUR (Grim x Gazette du Domaine des Trois Seigneurs)	1	3	0,9%	2,1%	3		
DROLE D'OISEAU CHEVREFEUILLE (Kivimannun Hunskeli x Garrigue de la Bourguine)	4	15	4,4%	7,0%	15	1+1	5
DROLE D'OISEAU CHIC COCOTTE (Kivimannun Vensperi x Garrigue de la Bourguine)	2	4	1,2%	1,4%	4		
DROLE D'OISEAU CROQUE-MADAME (Grim x Garrigue de la Bourguine)	2	8	2,3%	5,6%	8		
DROLE D'OISEAU FIDELE (Emur de l'Ourdissetou x Fusette)	2	8	2,3%		8	2+2	31
DROLE D'OISEAU GIROLLE (Bearn du Clos des Gervalines x Garrigue du Domaine des Trois Seigneurs)	1	6	1,8%		6	0+1	11
DROLE D'OISEAU MIRACLE DE NUIT (Entre Nous Brin de Paille x Cassandran Oiseau-Mouche)	2	9	2,6%	6,3%	9		
DROLE D'OISEAU PETITE LOTERIE (Kivimannun Hunskeli x Drole d'Oiseau Girolle)	2	11	3,2%		11		
ENTRE NOUS BOUGAINVILLEE (Grim x Drole d'Oiseau Chevrefeuille)	1	3	0,9%	2,1%	3		
FAUVETTE DU MEYA (Best Aube de la Tomiere x Vodka)	2	2	0,6%		5	1+1	24
FREE DANCE DES TILLEULS D'ALBRET (Castillon x Champi des Tilleuls d'Albret)	1	3	0,9%		19	2+3	49
FUSAIN POMME D'AMOUR (Drole d'Oiseau Chef d'Oeuvre x Drole d'Oiseau Fidele)	2	7	2,0%	4,9%	7		
FUSAIN POMME DE TERRE (Drole d'Oiseau Chef d'Oeuvre x Drole d'Oiseau Fidele)	1	4	1,2%	2,8%	4		
GALETTE DU VAL DE LA TOMIERE (Virax de la Tomiere x Arya)	1	4	1,2%		10	0+1	12
GAMINE DU VAL DE LA TOMIERE (Virax de la Tomiere x Arya)	1	1	0,3%		7	1+1	17
GARGAS DU PIC D'ARBIZON (Coquelicot du Pic d'Arbizon x Baladine du Pic d'Arbizon)	4	9	2,6%	0,7%	12	1+0	4
GARRIGUE DE LA BOURGUINE (Agos x Braise)	3	14	4,1%		16	1+3	41
GARRIGUE DU DOMAINE DES TROIS SEIGNEURS (Don Juan de l'Oustaou de Padel x Brasilia du Clos des Gervalines)	1	5	1,5%		17	1+1	10
GAZETTE DU DOMAINE DES TROIS SEIGNEURS (Ubac x Douce du Pectens Veneris)	2	8	2,3%		15	3+1	42

HANUMANIN RAMONA (Cassandran Boule d'Amont x Hanumanin Ibiza)	1	5	1,5%		5		
HANUMANIN VELOTTE (Fandango du Domaine des Trois Seigneurs x Campuksen Anis Mon Bonami)	1	5	1,5%		5		
KULTAKEDON LENINABAD (Cassandran Esperaza x Rantamyrskyn Doris)	1	4	1,2%	2,8%	4		
PYRENE DE L'ESTAUBE (L'Ours Bleu de l'Estaubé x Loures de l'Estaubé)	2	4	1,2%	2,8%	4		
RANTAMYRSKYN BELDAME (Bearn de l'Oustau de Padel x Free Dance des Tilleuls d'Albret)	1	5	1,5%		5		
RANTAMYRSKYN DIVINE (Hanumanin Lagoste x Free Dance des Tilleuls d'Albret)	4	18	5,3%	9,8%	18		
RANTAMYRSKYN DORIS (Hanumanin Lagoste x Free Dance des Tilleuls d'Albret)	2	12	3,5%		12	1+1	18
ROWAN'S ARIEGE (Gelos du Pic d'Arbizon x Garonne du Domaine des Trois Seigneurs)	1	4	1,2%		4		
SOONIST SONYA DE VIE (Rantamyrskyn Caesar x Zapparal's Guyenne)	1	3	0,9%	2,1%	3		
SOONIST ZENITH (Cassandran Boule d'Amont x Zapparal's Guyenne)	1	3	0,9%	2,1%	3		
S'PIQUETTE DE LOUBAJAC (Morlaas de la Roche au Blaireau x Illico de Loubajac)	1	4	1,2%	2,8%	4		
TAMARIXIN PLEINE DE GRACE (Fangio de l'Ourdissetou x Biscotte du Champ Bonnin)	1	3	0,9%		14	1+1	43
TAMARIXIN ULLA-MAIJA (Gavroche de la Tomiere x Biscotte du Champ Bonnin)	1	4	1,2%		4		
TOTTAKAI HEMULIINA (Cassandran Boule d'Amont x Cassandran Midouze)	1	4	1,2%	2,8%	4		
ZAPPARAL'S GUYENNE (Kivimannun Hunskeli x Galette du Val de la Tomiere)	3	12	3,5%	6,3%	12	0+2	6

Pyreneittenpaimenkoirien osalta ei Suomessa voida vielä puhua varsinaisesta matadorijalostuksesta, mutta on toivottavaa, ettei samaa urosta käytettäisi liikaa. Näin pienessä rodussa ylitetään helposti yleisesti liiakäytöksi katsotut rajat (yli 10 % osuudet kahtena edellisenä vuonna tai yli 5 % osuudet sukupolvea kohden), koska jo yksi suurempi pentue ylittää edellä mainitut prosenttiosuudet.

Eniten pyreneittenpaimenkoirien populaatioon vaikuttaneet koirat vuodesta 1986 vuoteen 2005. Lista ei ole merkitty koiria, jotka esiintyvät alle kahdenkymmenen yksilön suvussa.

Urokset

Emur de l'Ourdissetou	228
Ascot Z Orvetu CS	191
Fangio de l'Ourdissetou	174
Desire du Champ Bonnin (lyhytkarvainen)	144
Cassandran Ax les Thermes	107
Kivimannun Hunskeli	97
Bearn de l'Oustau de Padel	84
Cassandran Esperaza	64
Bearn du Clos des Gervalines	54
Cassandran Boule d'Amont	53
Hanumanin Lagoste	50
Tamarixin Cinquieme	43
Kivimannun Vensperi	38

Likeness Ambre	30
Drole d'Oiseau Chef-d'Oeuvre	27
Fandango du Domaine des Trois Seigneurs	23

Nartut

Biscotte du Champ Bonnin	203
Gazette du Domaine des Trois Seigneurs	152
Fauvette du Meya	121
Fee Blonde du Champ Bonnin	104
Garrigue de la Bourguine	84
Free Dance des Tilleuls d'Albret	77
Tamarixin Clair de Lune (lyhytkarvainen)	63
Bonjour du Champ Bonnin	60
Bonnie Blue du Champ Bonnin	57
Cassandran Col d'Cico	48
Fusette	45
Campuksen Anis Mon Bonami	43
Cassandran Bourg Madame	43
Garrigue du Domaine des Trois Seigneurs	43
Gamine du Val de la Tomiere	32
Cassandran Eylie	31
Rantamyrskyn Doris	30
Drole d'Oiseau Chevrefeuille	29

Lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira

Vuodesta 1986 Suomessa on rekisteröity 29 lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa.

Rekisteröinti tapahtuu emän karvanlaadun mukaan, joten todellinen lyhytkarvaisten lukumäärä on huomattavasti pienempi. Siirto rotumuunnoksesta toiseen suoritetaan virallisessa näyttelyluokassa ulkomuototuomarin antaman lausunnon perusteella. Siirto voidaan tehdä vain kerran, kun koira on täyttänyt 9kk. Useinkaan siirtoa ei vain ole tehty.

Yhteensä Suomessa on vuosien 1986–2005 aikana rekisteröity 9 pentuetta ja jalostukseen on käytetty yhteensä kahta urosta ja neljää narttua.

Lyhyt- ja pitkäkarvaista rotumuunnosta on sallittua astuttaa keskenään. Ennen vuotta 2005 syntyneet pentueet ovat olleet lyhytkarvaisen ja pitkäkarvaisen vanhemman jälkeläisiä.

Suomen ensimmäinen lyhytkarvainen pentue, jossa molemmat vanhemmista ovat lyhytkarvaisia, syntyi vuonna 2005.

Suomeen on vuoden 1986 jälkeen tuotu yhteensä 5 lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa. Niistä kolme on tuotu Ranskasta ja kaksi Itävallasta.

Taulukossa järjestyksessä esitettynä, koiran nimi ja vanhemmat, 1995–2005 pentueet, 1995–2005 jälkeläiset, jälkeläisiä yhteensä, jälkeläisiä jalostuksessa uros+narttu ja jälkeläisten jälkeläiset

Urokset

ETIK FARMA STEKOT (Floc de Thomas de Garenne x Betyna Farma Stekot)	1	5	5			
KUTRIN ELVIS SELVIS (Hanumanin Aforismi x Galette Cake du Champ Bonnin)	1	5	5			

Nartut

HICKORY DU CHAMP BONNIN (Doffrey du Clos des Gervalines x Asie du Champ Bonnin)	1	5	5			
LAOUNA DE LA VALLEE DU MOUTON	1	5	5			

(Solour de la Bourguine x Ejmy Farma Stekot)						
TAMARIXIN CLAIR DE LUNE (Desire du Champ Bonnin x Biscotte du Champ Bonnin)	1	7	15	0+1	5	21

POPULAATIO MUISSA MAISSA

Pyreneittenpaimenkoira on pääasiallisesti eurooppalainen rotu, jonka suurimmat kasvattajamaat ovat Ranska ja Saksa.

Pääasiallisesti tuontikoirat ovat olleet kotoisin emämaasta Ranskasta, mutta Suomeen on tuotu koiria myös Belgiasta, Itävallasta ja Alankomaista. Näiden maiden lisäksi pyreneittenpaimenkoiria on jonkin verran Ruotsissa, Italiassa, Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa.

Populaatiogeneettisesti tuontikoirat ovat suomalaiselle kannalle lähinnä tekohengitystä, koska maailmanlaajuisesti rotu periytyy vain muutamista koirista ja siten kaikki yksilöt ovat enemmän tai vähemmän sukua keskenään. Lisäksi Ranskassa on käytetty toisen maailmansodan jälkeen vain muutamaa urosta, jotka ovat aiheuttaneet pullonkaulan. Tämä näkyy kaikkien tämän päivän pyreneittenpaimenkoirien sukutauluissa 5-8 polvessa. Nykyäänkin Ranskassa on tapana käyttää paljon samoja uroksia ja välillä hyvin tiukkaa linjasiitosta.

Ainoa valopilkku tässä synkältä vaikuttavassa näkymässä on Ranskan yhä avoin rotukirja, johon vuosittain otetaan lisää koiria. Osa näistä rotuun otetuista koirista on todellakin tuntematonta alkuperää, mutta joukkoon mahtuu myös koiria, joita ei vain ole muutamaan sukupolveen rekisteröity. Ranskassa on suhteellisen paljon rekisteröimättömiä pyreneittenpaimenkoiria, joten rodun tarkkaa lukumäärää ei voida edes arvioida.

Rodun lyhytkarvainen muunnos on vähälukuinen kaikkialla maailmassa, myös Ranskassa. Emämaan lisäksi niitä on muutamia yksilöitä Itävallassa, Ruotsissa, Yhdysvalloissa, Saksassa, Sveitsissä ja Tshekissä.

Taulukko 3.

Rekisteröinnit Ranskassa 2000–2004 R.A.C.P:n mukaan

2000	800
2001	756
2002	643
2003	802
2004	755

Ranskassa on rekisteröity vuosina 1994–2004 yhteensä 9015 pyreneittenpaimenkoiraa.

Rodun emämaan rekisteröinneissä ei erotella rotumuunnoksia toisistaan, joten näiden tarkkaa määrää tai suhdetta toisiinsa on mahdotonta sanoa.

Vuonna 2005 Pohjois-Amerikassa rekisteröitiin 30 paimenta.

4.2 LUONNE JA KÄYTTÖOMINAISUUDET

Rodun emämaassa, Ranskassa, pyreneittenpaimenkoiraa käytetään edelleen rodun alkuperäisessä tarkoituksessa paimenena; lähinnä lammaspaimenena. Ranskassakin paimentaminen tulee näyttelemään yhä pienenevää osaa, johtuen maatalouden vähenemisestä. Suomessa rodun tulevaisuuteen kuuluu todennäköisesti hyvin pienenä osana lammaspaimennus lähinnä harrastuksen muodossa. Pyreneittenpaimenkoira on nykyään pääasiassa koti- ja harrastuskoira.

Pyreneittenpaimenkoiran luonteen rotumääritelmä määrittelee seuraavasti:

" Pieneen kokoon ja painoonsa nähden tavattoman tarmokas. Aina valpas olemus sekä ovela ja epäluuloinen ilme yhdessä erittäin eloisan liikehdinnän kanssa antavat tälle koiralle persoonallisen leiman, jota ei voi verrata mihinkään muuhun.

Rohkea pieni koira, joka on kekseliäs, aloitekykyinen, neuvokas ja täysin isännälleen omistautunut. Se on itsepäinen, ja tavallisesti tarvitaan lujaa otetta, jotta koiran energia saadaan kanavoitua ja älykyys sekä eloisuus voidaan hyödyntää. Pyreneittenpaimenkoira on usein epäluuloinen vieraita kohtaan.

Luonteen virheinä pidetään eloisuuden puutetta

Hylkäävänä virheenä luonteissa on vihaiisuus”

Tämä pitää edelleenkin paikkansa monen yksilön kohdalla. Paimenkoiralle tyypillistä sieluaan pyreneittenpaimenkoira ei ole vielä menettänyt. Joissakin yksilöissä paimennusvietit ovat vielä vahvana tallella, kuten muutkin aikoinaan elintärkeät vaistot.

Pyreneittenpaimenkoira sopeutuu hyvin erilaisiin ympäristöihin. Se hyväksyy lähes kaiken mihin se on pennusta asti totutettu, niin lapset kuin erilaiset kotieläimet. Pyreneittenpaimenkoiran perusluonne on utelias ja se haluaa osallistua kaikkiin kodin pieniin askareisiin. Rodulle on ominaista vahva halu pitää lauma yhdessä.

Rotu on nopea oppimaan, voisi jopa sanoa sen omaavan päättelykykyä. Tämä helpottaa kouluttamista, mutta vilkkaana rotuna sen keskittymiskyky voi aiheuttaa koulutusongelmia. Pyreneittenpaimenkoira jos mikä on taitava lukemaan kehon kieltä. Se myös näkee ja kuulee ympäristöstään ”kaiken”. Pyreeneesi on herkkä koira, mutta se on myös melko itsenäinen, joskus jopa itsepäinen. Pehmeää luonnetta rodusta löytyy myöskin melko paljon. Mikään ”viettihyrrä” rotu ei kuitenkaan ole. Luonteessa löytyy paljon eroja yksilöiden välillä, joten koulutuksessa on otettava aina jokaisen koiran luonne huomioon.

Aran, pelokkaan yksilön ero varautuneeseen yksilöön on selvä. Ympäristöönsä pelokkaasti suhtautuva koira on usein arka ja epävarmuus näkyy puolustautumisena kaikkea pelottavaa kohtaan. Varautunut koira sen sijaan on itsevarma, mutta välinpitämätön tai välttelevä vieraita kohtaa. Rodun hengissä selviytymisen edellytys vuoristossa on vuosisatoja ollut luonteen epäluuloisuus ja varautuneisuus. Se tulee sallia tietyissä rajoissa. Pyreneittenpaimenkoiran sosiaalistamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota jo pentuna. Lisäksi täytyy muistaa, että pyreneittenpaimenkoira on alkuperältään työkoira. Sen vuoksi se tarvitsee sosiaalistamisen lisäksi paljon mielekästä tekemistä.

Seurakoirana olo ei aina tarjoa tarpeeksi virikkeitä paimenelle. Innokkaimmat saattavat keksiä itse tekemistä. Autojen, polkupyörien, lintujen ja lapsien paimennus, ”haukkuen ja kintereistä näykkien”, on tehokas keino purkaa viettejään. Pyreneittenpaimenkoira ei yleensä tuhoa kodin irtaimistoa turhautuessaan, mutta monia muita toimettomuudesta kieliviä oireita niillä voi olla (esim. hihnassa vetäminen, vastaanulijoille rähjääminen, tassujen nuoleminen, eroahdistus jne.). Tavattoman tarmokkaana koirana pyreneittenpaimenkoira on herkkä stressaantumaan. Se tulisi aina muistaa, jos joudutaan miettimään koiran käytösongelmia.

Omistajille tehdyn terveystarkastuksen luonneosion mukaan omistajat pitävät valtaosaltaan pyreneittenpaimenkoiria arkoina, perustuen koirien tapaan suhtautua uusiin tai vieraisiin asioihin ja tilanteisiin.

Suurin osa vastaajista pitää koiriaan ystävällisinä ja kotiolosuhteissa ”helppoina” koirina. Pyreneittenpaimenkoiraa pidetään perheuskollisena ja laumastaan huolehtivana rotuna, joka tulee hyvin toimeen oman perheensä aikuisten ja lasten kanssa, sekä muiden saman perheen lemmikkien kanssa.

Useimmissa vastauksissa pidettiin pyreneittenpaimenkoiraa myös varautuneena rotuna. Varautuneisuus ilmenee suhtautumisessa ulkopuolisiin tekijöihin, varsinkin vieraisiin ihmisiin ja koiriin. Se ei suostu helposti vieraiden silittäväksi ja välttelee/väistää kontaktia, kunnes se itse päättää milloin on aika hyväksyä vieraat.

Rodussa esiintyy kyselyn mukaan myös jonkin verran paukkuarkoja/ääniherkkiä yksilöitä.

Harrastustoiminta

Pyreneittenpaimenkoira on Suomeen tulonsa jälkeen löytänyt tiensä heti myös monipuoliseksi harrastuskoiraksi. Ehdottomasti suurin enemmistö koirista käy näyttelyissä, mutta rotu soveltunut erinomaisesti niin agilityyn kuin tokiin, ja näiden molempien lajien parista löytyy paljon harrastajia.

Pyreneittenpaimenkoira kuuluu FCI:n käyttökoiralistalle, joten rodulla on palveluskoirakoeoikeudet. Näin ollen pyreneittenpaimenkoira tarvitsee myös käyttötuloksen voidakseen tulla kansainväliseksi muotovalioksi. Monen koiran kanssa harrastetaan hakua, jälkeä ja erikoisjälkeä, vaikka kisoihin asti eivät ole vielä uskaltaneetkaan. Koulutustunnukset rodullamme ovat jäljeltä ja hausta, yksi

molemmista. Käyttäytymiskokeen on suorittanut vuosina 2000-2005 yhteensä 8 koirakkoa. Joitakin koirakoita on myös pelastuskoiratoiminnassa mukana, niin maalla kuin merelläkin.

Toki myös paimennusta on koirillamme kokeiltu eri paimennuskursseilla.

Pyreneesi on pieni ja ketterä rotu, joka soveltuu moneen lajiin. Maailmalla rotu on tullut erittäin tunnetuksi agilityn Maailmanmestaruuden myötä.

Kasvaneen harrastajamäärän myötä olemme saaneet ensimmäiset tottelevaisuus- ja agilitysvaliotkin rotuumme, lukuisten näyttelyvalioiden joukkoon.

Valiot 1988-2005:

FIN AVA	5
FIN TVA	1
DK MVA	1
EST MVA	18
FIN MVA	121
LTU MVA	4
LV MVA	4
N MVA	1
PL MVA	1
RUS MVA	3
S MVA	7

Luonnetestit

Suomessa on luonnetestattu tähän mennessä erittäin vähän pyreneittenpaimenkoiria. Vanhojen sääntöjen aikana, vuosina 1993–1995 kävi testeissä vain 6 paimenta. Uusilla säännöillä, vuosina 1996–2004, on testattu 26 paimenta. Testien suosio on kuitenkin kasvussa ja yhdistys on järjestämässä myös ensimmäistä omaa luonnetestiään.

Testattujen koirien vähyydestä johtuen on vaikea tehdä totuudenmukaista yhteenvetoa rodun tämänhetkisestä luonteesta. Suuri osa testeissä käyneistä koirista on myös harrastuskoiria, joten se varmasti näkyy testituloksissa. Vain harva kotikoira tai ns. ongelmakoira on testattu. Kaikkien yksilöiden, mutta varsinkin jalostukseen käytettävien, testejä pitäisi lisätä huomattavasti nykyisestä. Kasvattajat ja harrastajat eivät ole vielä mieltäneet luonnetestiä tärkeäksi osaksi jalostusta. Luonne- ja käyttöominaisuudet ovat tärkeitä, mutta vaikeita jalostaa, joten niitä pitäisi vaalia paljon paremmin. Jalostuksessa tulisi kiinnittää huomiota rodun alkuperäisen luonteen säilyttämiseen käyttämällä jalostuksessa mahdollisimman tyypillisiä luonteenpiirteitä omaavia yksilöitä.

Rodun kotimaassa, Ranskassa, on käytössä erilaisia testejä. Perustesti (CSAU) testaa koiran sosiaalisuutta ja hallittavuutta. Paimen- ja karjakoirille on oma soveltuvuustesti (CANT). Tämä paimennustesti ei ole vielä Suomessa tunnustettujen listalla. Näiden lisäksi on vielä Test de Comportement, niin sanottu käyttäytymistesti koirille.

Uusilla säännöillä vuosina 1996-2004 luonnetestattujen pyreneittenpaimenkoirien tulokset.

Tuloksia on verrattu rodun alkuperäiseen tarkoitukseen paimenkoirana. Testattuja koiria 26 kpl.

OSA-ALUE (kerroin)	+3	+2	+1	-1	-2	-3	YLEISIN TULOS	TAVOITE / KOMMENTIT
I Toimintakyky (15) +3 erittäin suuri +2 suuri +1 kohtuullinen -1 pieni -2 riittämätön -3 toimintakyvytön	0	1	19	6	0	0	+1 kohtuullinen (19 kpl)	+1 tulee varmasti olemaan jatkosakin yleisin tulos. Paimenille toivottava tulos olisi myös +2, osoittaa rohkeutta suhtautua tuntemattomaan, moni paimen on kuitenkin epäluuloinen.
II Terävyys (1) +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +2 suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua -1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -2 kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -3 suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	12	0	14	0	0	0	+1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (14 kpl), +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (12 kpl)	+1 ja +3 ovat hyvin rodunomaisia tuloksia. Paimenilla ei ole tarvetta käyttäytyä aggressiivisesti uhattuna, myös nopea palautumiskyky on suotavaa.
III Puolustushalu (1) +3 kohtuullinen, hillitty +2 suuri, hillitty +1 pieni -1 haluton -2 erittäin suuri -3 hillitsemätön	8	1	15	2	0	0	+1 pieni (15 kpl)	+1 on varsin rodunomainen tulos. Toivottava tulos laumaansa ja reviiriään puolustavalle paimenelle on +3 (tai jopa +2).
IV Taisteluhalu (10) +3 suuri +2 kohtuullinen +1 erittäin suuri -1 pieni -2 riittämätön -3 hillitsemätön	0	11	0	15	0	0	-1 pieni (15 kpl), +2 kohtuullinen (11 kpl)	-1 ei ole kovin toivottava tulos paimenelle. Taisteluhalu on moottori kaikelle toiminnalle, väsyessään koira jatkaa sitkeytensä voimin, joten paimenella se saisi olla vähintään +2 (tai +3).
V Hermorakenne (35) +3 rauhallinen ja varma +2 suhteellisen rauhallinen +1 hieman rauhaton -1 vähän hermostunut -2 hermostunut -3 erittäin hermostunut	0	1	25	0	0	0	+1 hieman rauhaton (25 kpl)	+1 on varsin rodunomainen tulos. Paimenen täytyy olla tarpeeksi vahvahermainen kyetäkseen hallitsemaan itsensä eri tilanteissa.
VI Temperamentti (15) +3 vilkas +2 kohtuullisen vilkas +1 erittäin vilkas -1 häiritsevän vilkas -2 välinpitämätön -3 apaattinen	9	3	12	2	0	0	+1 erittäin vilkas (12 kpl), +3 vilkas (9 kpl)	+1 ja +3 tulokset kuvaavat pyreneittenpaimenkoiraa parhaiten. Liian vilkas paimen kerää turhaan ärsykeitä ympäristöstään ja väsy, (-1 ei ole toivottava tulos).
VII Kovuus (8) +3 kohtuullisen kova +2 kova +1 hieman pehmeä -1 erittäin kova -2 pehmeä -3 erittäin pehmeä	3	0	18	0	5	0	+1 hieman pehmeä (18 kpl)	+1 ja +3 ovat toivotuimmat tulokset kovuudessa. Liika pehmeys näkyy pelokkuutena, joka ei ole suotavaa paimenelle, (-2 ei ole toivottava tulos).
VIII Luoksepäästävyys (15) +3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin +2 luoksepäästävä, hieman pidättyväinen +1 mielitelevä -1 selvästi pidättyväinen -2 hyökkäävä -3 salakavala	21	5	0	0	0	0	+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	+3 ja +2 kuvaavat parhaiten pyreneittenpaimenkoiraa. Luonteenomainen varautuneisuus voi näkyä pidättyväisyytenä testissä joillakin yksilöillä.
Laukauspelottomuus + laukausvarma ++ laukauskokematon +++ paukkuarituisä - laukausalis -- laukausarka	16	9	0	1	0	-	+ laukausvarma	+ ja ++ toivottavimmat tulokset. Paimenen toivotaan säilyttävän toimintakykynsä äkillisistä, kovista äänistä huolimatta.

Vähäisestä koiramäärästä (26 kpl) johtuen tuloksia on verrattu yleisesti rodun alkuperäiseen tarkoitukseen paimenkoirana.

Tärkeimpien osa-alueiden kohdalla (toimintakyky, hermorakenne ja luoksepäästävyys) ei ole ääritapauksia, joihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota, vaan lähes kaikki tulokset ovat plussan puolella. Silmiinpistävimmit miinustulokset löytyvät kovuuden kohdalta (5kpl -2 pehmeitä koiria). Tätä tulisi tarkkailla varsinkin jalostusyksilöillä. Ominaisuus on tärkeä paimenkoiralla, oli se sitten koti- tai harrastuskoira. Liika pehmeys ilmenee pelokkuutena ja siitä voi koitua turha painolasti koiralle, mikä näkyy niin kilpailuissa kuin kotonakin (mm. liian pehmeä työkoira ei uskalla lähestyä laumaansa tai joitakin sen yksilöitä). Koska kovuus on selvästi periytyvää, ei jalostuksessa tulisi yhdistää kahta pehmeää koiraa.

Positiivista tuloksissa oli muiden -2 ja -3 tulosten puuttuminen kokonaan. Joitakin yksittäisiä -1 tuloksia toki oli, mutta ne ovat aivan normaaleja ottaen huomioon rodun luonteen vaihtelun.

Huomiota voisi kiinnittää myös taisteluhalu-osion varsin suureen -1 tulostasoon (15 kpl).

Paimenkoira tarvitsee sitkeyttä ja periksiantamattomuutta työskennellessään, joten pienellä taisteluhalulla varustettu koira luovuttaa helposti. Myös tämä ominaisuus periytyy, joten sitä on syytä ajatella jalostuksessa.

Luotettavamman kuvan saamiseksi rodusta tarvitsemme vielä paljon luonnetestauksia.

Parhaimmillaan pyreneittenpaimenkoira voi olla monipuolinen harrastuskaveri, lammaspaimen, lapsenvahti, näyttelytähti, pihavahti ja koira joka on aina valmis toimintaan, mutta mielellään käpertyy myös omistajansa kainaloon sohvalle. Ja kaikki nämä ominaisuudet samassa koirassa. Pahimmillaan se voi olla jotain aivan muuta.

Luonteen vahvuudet	Luonteen heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">- Luonteen puolesta sopii hyvin sosiaalistettuna maalta kaupunkiin- Kykenee itsenäiseen työskentelyyn- Soveltuu hyvin perhekoiraksi- Suuri miellyttämisen halu- Into työskennellä- Nopea oppimaan- Sopeutuvainen- Luontainen tilanneäly	<ul style="list-style-type: none">- Huonosti sosiaalistettuna voi olla todella hankala- "Aina valpas" olemus vaikeuttaa joskus keskittymistä- Herkkä häiriötekijöille- Stressiherkkä- Toimintakyvyttömyys joillakin yksilöillä- Liika pehmeys
Luonteen mahdollisuudet	Luonteen uhat
<ul style="list-style-type: none">- Säilyttämällä rodun tyypilliset luonteenpiirteet voidaan saada koiria kaikkiin mahdollisiin käyttötarkoituksiin	<ul style="list-style-type: none">- Menettämällä rodulle tyypilliset luonteenpiirteet, voidaan saada:<ul style="list-style-type: none">- arkuutta- aggressiivisuutta- heikkohermoisuutta- toimintakyvyttömyyttäeli toimimattomia pieniä paimenia

4.3 TERVEYS

Jalostuksentavoiteohjelman terveystiedot perustuvat virallisiin tutkimuksiin, jotka löytyvät Suomen kennelliiton ylläpitämästä KoiraNetistä, ja terveystieteillä vuonna 2005 kerättyihin tietoihin. Saatujen vastausten, sekä KoiraNetissä olevien tutkimustulosten perusteella rotomme vaikuttaa hyvinkin terveeltä ja pitkäikäiseltä.

2000-2005 välisenä aikana on jalostukseen käytetty 20 eri urosta, joista 4 on ulkomaisessa rekisterissä. Tällä vuosikymmenellä kaikki jalostukseen käytetyt koirat on vähintään lonkkakuvattu. Kyynärät sitä vastoin on kuvattu vain viideltä (25%) ja polvet on tutkittu 10 urokselta (50%), sekä silmät on tarkastettu vähintään kertaalleen 9 urokselta (45%).

Vastaavalla aikavälillä on jalostukseen käytetty 24 eri narttua, joille kaikille löytyy lonkkakuvaustulos (100%). Kyynärät on kuvattu 6 nartulta (26%), polvet on tutkittu 17 nartulta (70,4%) ja silmät on peilattu 17 nartulta (70,4%).

Lonkkanivelet

HD = lonkkanivelen dysplasia

Lonkkaniveldysplasia on lonkkanivelen kehityshäiriö ja se on polygeenisesti periytyvä vika, ts. sen ilmenemiseen vaikuttavat useat eri geenit. Lisäksi epäillään ympäristötekijöillä ja ruokinnalla olevan vaikutusta vian ilmenemiseen.

Lonkkanivelen arvosteluasteikko on A-E.

A Ei muutoksia

B Lähes normaali/rajatapaus

C Lievä

D Keskivaikea, jossa yleensä on jo nivelrikon merkkejä

E Vaikea, joka on jo selvästi dysplaattinen lonkkanivel

v. 2000–2005 kaikilta jalostukseen käytetyiltä pyreneittenpaimenkoirilta on lonkat kuvattu. Tänä aikana syntyi 146 pentua ja lonkkakuvattuja koiria on 66 kpl (45,2 %)

A	16 kpl	24,2%
B	27 kpl	40,9%
C	13 kpl	19,6%
D	9 kpl	13,6%
E	1 kpl	1,5%

Vuosina 1990–1999 rekisteröitiin 427 kpl ja lonkkakuvattiin 158 kpl=37,0 %

Tällöin ei vielä kaikkia jalostukseen käytettyjä koiria kuvattu.

A	31 kpl	19,6%
B	46 kpl	29,1%
C	45 kpl	28,5%
D	34 kpl	21,5%
E	2 kpl	1,3%

Tiedossamme on kahdet leikatut lonkat.

Yksikään koiran omistaja tai kasvattaja ei kertonut, että koira olisi jouduttu lopettamaan huonojen lonkkien takia.

Kyynärät, olka- ja polvinivelet

Luuston kehityshäiriöt

OCD = osteochondritis dissecans

Tämä tarkoittaa nivelessä esiintyvää luutumishäiriötä johon liittyy myös irtopala.

Useimmiten tällainen on olka-, kyynär- ja polvinivelissä.

Vika ilmaantuu kiihkeimmän kasvun aikaan 4-7 kuukauden iässä.

Tällöin nivelrusto paksuntuu ja seurauksena voi irrota pala rustoa joka hankaa ja aiheuttaa nivelrikon.

Tämä tuottaa kipua ja koira oirehtii ontumalla.

Vaurioitunut nivel puhdistetaan ja irralliset rustoliuskat poistetaan kirurgisesti.

Uudet lääkkeet ovat niin hyviä, ettei irtopalaa aina tarvitse poistaa leikkauksella.

OCD on monisyys sairaus, johon vaikuttaa perimä ja ympäristö yhdessä.

Suurimpana ympäristötekijänä pidetään ruokinnasta johtuvaa nopeakasvuisuutta.

Olkanivelen OCD:n vuoksi on leikattu kaksi koiraa.

Polvinivelen OCD-leikkaus on tehty yhdelle koiralle.

Kennelliitto rekisteröi kyynärnivelten tutkimustulokset:

Kyynärnivelten arvosteluasteikko on 1-3.

0 terve

1 Lievät muutokset. Yleensä pienet artroosimuutokset ensiksi sulkijalisäkkeen yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka)

2 Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai muutoksia värttinäluun yläosassa, ja/tai koronoidi lisäkkeessä ja/tai lievää epämuodostumaa.

3 Edellistä ylittävät rappeutumismuutokset/voimakas nivelten epämuodostus

Kyynärkuvattuja koiria 2000–2005 45 kpl= 30,8% (syntyneitä 146)

0	43	95,5%
1	2	4,4%
2	0	0%
3	0	0%

Kyynärkuvattuja koiria 1990–1999 14 kpl=3,3% (syntyneitä 427)

0	12	85,7%
1	2	14,3%
2	0	0 %
3	0	0%

Polvet

Polvilumpion luksaatio

Patellaluksaatio on polvilumpion sijoiltaan meno, joka ilmoitetaan asteina 1-4 astetta.

0 Terve

Aste 1: Polvilumpio on lähes normaali. Polvilumpiota voidaan liikutella helpommin kuin normaalisti ja patella saadaan luksoitumaan, mikäli polvea samalla ojennetaan. Patella saattaa luksoitua ajoittain, mutta se palautuu itsestään paikalleen. Polvilumpion suoran siteen kiinnityskohta saattaa olla lievästi kiertynyt.

Aste 2 Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna. Lumpio luksoituu polvea koukistettaessa tai rotatoitaessa (kierrettäessä) ja pysyy poissa telaurasta, kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen. Sääriluun (tibian) yläosa on kiertynyt jopa 30 astetta sisäänpäin.

Aste 3 Polvilumpio on yleensä luksoituneena. Lumpio saadaan asetettua tilapäisesti paikoilleen. Sääriluun on kiertynyt jopa 30–60 astetta.

Aste 4 Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan, eikä se pysy telaurassa ilman leikkausta. Sääriluun yläosa kiertyy jopa 90 astetta.

Tiedossamme on kolme leikattua koiraa polvilumpion sijoiltaan menon vuoksi.

Leikatuista koirista ei ole tehty virallista polvitutkimusta, joka olisi toimitettu

Kennelliittoon.

Polvitutkittuja koiria 2000–2005 46 kpl=31,5% (syntyneitä 146)

0	45	97,8%
1	1	2,2%
2	0	0%
3	0	0%

Polvitutkittuja koiria 1990–1999 75 kpl=17,6% (syntyneitä 427)

0	74	98,7%
1	1	1,3%
2	0	0%
3	0	0%

Silmät

HC = hereditary cataract/perinnöllinen harmaakaihi

Kaihi tarkoittaa mykiön erilaisia samentumia, jossa yleensä sairaus etenee, näkö heikkenee ja lopulta koira sokeutuu, jos linssit samentuvat täysin.

Kaihia ei voida parantaa, mutta koirillekin voidaan silmäkirurgisesti laittaa keinolinssi. Yleensä kuitenkin vain poistetaan samentunut linssi.

Kaihin periytymismekanismi on epäselvä. Viimeaikaisten silmäpeilauslöydösten perusteella on kaihi varteenotettava ja seurattava uhka rotumme perinnöllisenä sairautena.

Vuoden 2006 syyskuun alkuun mennessä silmäpeilauksissa on löytynyt 6 perinnöllistä kaihia.

Silmäpeilauksia on tehty seuraavasti vuonna 1995–2005 syntyneille koirille

vuosi	syntyneet	tutkitut kpl	tutkitut %	HC	CRD, CH
1993	60	4	7%	1	
1994	40	5	12%		
1995	50	17	34%		
1996	37	6	16%		
1997	30	10	33%	2	
1998	49	12	24%		
1999	24	4	17%	1	
2000	32	10	31%	1	
2001	11	3	27%		
2002	39	11	28%	1	1
2003	17	10	59%		
2004	23	9	39%		
2005	24	2	8%		1

CEA = collie eye anomaly

Tämä silmätauti on resessiivisesti periytyvä. Kyseessä on silmien verkkokalvon kehityshäiriö. Sairaudessa on eri vaikeusasteita: CRD ja CH ovat niistä lievimmät, kolobooma ja retinan ablaatio vaikeimmat.

Lievemmät muodot eivät etene, eivätkä häiritse koiran jokapäiväistä elämää. CEA: vian vakavimmat asteet eivät nykyisen käsityksen mukaan ole geneettisesti täysin samaa kuin lievin aste CRD/CH.

Vuoteen 2006 mennessä on peilauksissa löytynyt 1 kpl CRD ja 1 kpl CH.

Ehkäpä lähitulevaisuudessa paimenet on silmäpeilattava ennen luovutusta, koska tämä sairaus näkyy jo luovutusikäisellä pennulla ja sen jälkeen vika saattaa peittyä pigmentin alle. Varma tieto koirien silmien tilasta saadaan vain, kun ensimmäinen peilaus on tehty 10 ikäviikkoon mennessä ja uusinta peilaus yli 6 kk iässä.

Joillakin roduilla kuten collieilla ja shetlanninlammaskoirilla on käytössä DNA-verikoe, jossa taudin kantajat on mahdollista löytää.

4.3.1 PEVISA ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rotu ei ole mukana pevisa-ohjelmassa.

4.3.2. Suomessa muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Terveystiedot on hankittu kirjallisella kyselyllä (v.2005) koirien omistajilta, kasvattajilta ja rotukohtaisena kyselynä eläinlääkäriasemilta. Terveyskyselyitä palautettiin 75 kpl. Urosten osuus oli 31 kpl ja narttujen 44 kpl. Näistä koirista siitokseen on käytetty kuutta (6) urosta ja neljäätoista (14) narttua.

1990-2005 syntyi 573 pyreneittenpaimenkoiraa. Terveyskyselyn vastauksia tuli 75 kpl, joka on 13 % koirakannasta.

Vastauksissa ei ole eritelty lyhyt- ja pitkäkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria.

Suu, hampaisto ja leuat

Purentaviat:

- alapurenta 8 kpl
- vino purenta 3 kpl
- yläpurenta 1 kpl

Hammaspuutokset

Neljäätoista (14) koiralla on hammaspuutoksia, joista kolmella on puutos etuhampaissa. Kolmella koiralla on useamman kuin 1-3 hampaan puutos.

Suulakihalkiot

Suuontelossa esiintyy joskus epämuodostumia. Useimmiten ne ovat suulakihalkioita.

Suulakihalkiolla tarkoitetaan kehityshäiriötä, jossa suuontelon kattoon jää avanne ja suora yhteys nenäonteloihin. Syynä pidetään mm geenivirhettä, lääkkeiden tai myrkyjen vaikutusta sikiökauden aikana. Tähän asti tätä ei ole pidetty perinnöllisenä vikana.

Teoriassa ongelma on kirurgisesti korjattavissa. Suomessa on tiettävästi syntynyt yksi halkiopentu vuosien saatossa.

Muut

Yhdellä koiralla oli alaposkihampaiden (P1) epämuodostuma, jonka seurauksena hampaiden juuret tulehtuivat ja aiheuttivat hammasfistelin. Hampaat poistettiin leikkaamalla.

Sisäelimet

Sydänsairaudet

PDA =patentti ductus arteriosus/avoin valtimo tiehyt, joka on synnynnäinen sydämen ja suurimpien verisuonten epämuodostuma.

Vika on geneettinen, mutta sen periytymismekanismeja ei tiedetä. PDA:n katsotaan olevan periytymistavaltaan nk. kynnysominaisuus.

Leikkaushoito on mahdollinen.

Suomessa on tiedossamme 10 kpl eriasteista PDA:ta.

Lisääntymiseen liittyvät ongelmat

Pyreneittenpaimenkoira on hyvä synnyttäjä ja sen kyky lisääntyä luonnollisesti on erinomainen. Synnytykset ovat yleensä ongelmattomia.

Lisäksi se on hyvä emo ja hoivaa pentunsa erinomaisesti.

Muutama keisarinleikkaus on jouduttu tekemään.

Yleisemmin syynä lienee synnytyskanavaan juuttunut kuollut pentu.

Eräällä nartulla on tavallista pidempi tiineysaika. Jälkimmäisestä astutuksesta oli kulunut 68 vrk, emo voi hyvin, mutta tehtiin keisarinleikkaus. Samainen narttu toisella kerralla synnytti normaalisti kun maltettiin odottaa riittävän kauan.

– Valeraskaudet:

neljällä nartulla oli lieviä valeraskauksia jotka eivät vaatineet hoitoa

– Juoksut/

Juoksujen väli oli 6-14kk, painottuen 8-12kk

kahdella nartulla oli elämänsä aikana ollut vain 1 juoksu,

ja yhdellä ei juoksuja lainkaan.

– Tyhjäksi jäämiset

1 Narttu oli jäänyt 4 kertaa tyhjäksi ja toinen 2 kertaa.

– Kives ongelmat 8 kpl (6kpl kivespuutos ja 1 kpl hissikives, joka laskeutui paikalleen myöhemmin)

– Astumisongelmat

Useat urokset ovat epävarmoja ja kaipaavat hieman henkistä tukea varsinkin kokemattomat urokset, vanhemman nartun ollessa kyseessä. Lisäksi pyreneittenpaimenkoira on hyvin selvillä asemastaan laumassa ja ei näin ollen ole varma oikeudestaan astua.

Monet urokset ovat erittäin tarkkoja oikeasta ajankohdasta ja häiriöttömästi ympäristöstä. Tämä lienee rotuominaisuus reaktioherkälle koiralle.

Kaikki astutukset eivät ole onnistuneet luonnollisesti. Keinosiemennyksiäkin on jouduttu tekemään.

Allergiat

Vain neljällä (4) koiralla ilmoitettiin mahdollisesti olevan allergiaa, joista 3 oli ruoka-aineille. Yksi oli käytetty allergiatesteissä. Muutoin asian oli huomionut koiran omistaja

Maha-, ja suolistosairaudet

Muutamia anaalirauhasongelmia.

Kaksi herkkämahaista.

1 kpl synnynnäinen mahaportin ahtauma

Munuais- ja virtsa ongelmat

Kolmella koiralla oli ollut munuaistulehdus. Yhdellä koirista oli vakava munuaistulehdus. Tässä tapauksessa epäiltiin autoimmuunisairautta.

Muutamalla koiralla oli ollut kiteitä virtsassa.

Yhdellä uroksella oli pidätyskykyongelmia, jotka eivät liittyneet kastroiin. Ne pysyivät kurissa C-vitamiinilla.

Syöpä

Viidellä (5) koiralla ilmoitettiin olleen syöpä.

Kaikki syövät olivat erityyppisiä ja eri elimissä

Autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairauksilla tarkoitetaan sairauksia, joissa kehon oma puolustusjärjestelmä alkaa virheellisesti hyökätä omaa elimistöään vastaan.

Näiden sairauksien syynä on elimistön kykenemättömyys normaaliin immuunipuolustukseen.

Tällaisten sairauksien periytymistapaa ei täysin tunneta, mutta alttius näille sairauksille periytyy. Lisäksi ympäristötekijöillä saattaa olla vaikutus sairauden puhkeamiseen. Oireet voivat olla hyvin moninaisia ja epämääräisiä. Diagnoosin teko on hyvin vaikeaa. Autoimmuunisairauksia on mm SLE, KCS ja vaskuliitti.

SLE=systemic lupus erythematosus

Sidekudostauti, joka aiheuttaa tulehdusta kehon eri osissa, ihossa, nivelissä ja usein myös sisäelimissä. Se voi olla joko lievänä tai rajuna muotona.

Syy on tuntematon, mutta useita eri tekijöitä epäillään aiheuttajiksi, mm. geneettiset, hormonaaliset ja ympäristötekijät, kuten infektiot, stressi, jotkut lääkeaineet, huono yleiskunto ja muut mahdolliset sairaudet.

Yksi koira on nuorena tiettävästi sairastanut SLE:n.

KCS= keratoconjunctivitis sicca eli kuivasilmä

Kyseessä on sarveis- ja sidekalvon krooninen tulehdus jonka aiheuttaa riittämätön kyyneleritys josta seuraa pintasolujen sarveistuminen.

Tämä on koirilla hyvin yleinen vaiva, joka saattaa syntyä jonkun virussairauden myötä, aineenvaihdunnan, kuten kilpirauhasen vajaatoiminnan seurauksena tai silmävammojen ja infektioiden seurauksena.

Taustalla voi olla immunologinen syy, joka estää kyynelrauhan toiminnan.

Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että tätä muotoa esiintyy kastroiduilla eläimillä. Vaikuttaisi siltä, että sukupuolihormoneilla olisi suojaava vaikutus.

Useinkaan ei selviä onko kyseessä autoimmuunisairaus vai jostain muusta syystä johtuva kuivasilmä.

Tiedossamme on 2 KCS tapausta.

Lisäksi yksi eläinlääkäriasema ilmoitti hoitaneensa monenlaisia erilaisia silmävaivoja.

Useammalla oli esim. kuivasilmä ja tulehduksia.

Vaskuliitti

Vaskuliitti on pienten verisuonien tulehdus ruumiin ääriosoissa. Se aiheuttaa purppuranvärisiä tai punaisia laikkuja, jotka yleensä häviävät ajan myötä itsestään.

Tiedossa on 1 varma diagnosoitu tapaus ja 2 samantyyppistä lievemmin oirein ilman diagnoosia. Kaikki 3 tapausta ovat saman pentueen koira.

Hermostolliset sairaudet

Epilepsia

Epilepsialla tarkoitetaan aivojen toiminnan häiriötä.

Rodussamme esiintyy jonkun verran epilepsiaa. Se on tietyissä linjoissa yleisempää, joten sitä on pidettävä perinnöllisenä ongelmana.

Pyreneittenpaimenkoirilla epilepsian puhkeamisikä on korkeahko, noin 5-6 vuotta.

Useimmilla koirilla kohtaukset olivat lieviä ja niitä oli harvoin (2-4 kertaa/v) ja ne eivät mitenkään haittaa koiran arkielämää.

Joukossa oli myös niitä, jotka saavat paljon isoja kohtauksia ja niitä, joilla on jatkuva lääkitys. Vanhemmiten useimmilla koirilla kohtaukset ovat lisääntyneet ja kohtausten kesto pidentynyt.

Vain muutama koira on jouduttu lopettamaan epilepsian takia.

Terveyskyselyssä saimme tiedot 8 epilepsiasta.

Tiedossa on yhteensä 36 epileptistyyppistä kohtausta saavaa koira.

Pyreneittenpaimenkoirat on mukana Hannes Lohen johtamassa suomalaisessa tutkimusprojektissa, jossa etsitään perinnöllistä epilepsiaa aiheuttavaa geenivirhettä.

Muut periytyvät viat

Häntämutkat/luonnontöpöt

Pyreneittenpaimenkoira on ollut tyypistettävä rotu niin hännästään kuin korvistaankin. Vuoden 2004 toukokuussa Ranskassa, rodun emämaassa astui voimaan korvien tyypistämiskielto.

Häntiä saa edelleenkin tyypistää. Moni ranskalainen kasvattaja kuitenkin jättää hännätkin tyypistämättä.

Rotuumme syntyy myös luonnontöpöhäntäisiä koiria. Töpöhäntäisellä koiralla häntä voi olla minkä mittainen tahansa, pelkästä kuopasta lähes täysimittaiseen.

Häntämutkat ja luonnontöpöhännät ovat tässä tilastossa vuodelta 1986 alkaen.

häntämutkia 12 kpl

luonnontöpöjä 32 kpl

Muut

napatyvät 6 kpl

Napatyvää pidetään synnyntäisenä, perinnöllisenä vikana.

Napatyvät voivat olla hyvin erikokoisia. Vika voidaan tarvittaessa korjata kirurgisesti. Tiedossamme ei ole yhtään leikattua napatyvää.

4.3.3 Yhteenvedo rodulla muissa maissa todetuista sairauksista

Pyreneittenpaimenkoirasta löytyy hyvin vähän kirjoitettua ja todennettua tietoa sairauksien osalta.

Meillä ei valitettavasti ole lainkaan varmennettua tietoa emämaasta Ranskasta.

Ranskassa ei juurikaan puhuta koirien sairauksista, saati että niistä kirjoitettaisiin avoimesti.

Ainoat tilastoitavat tiedot löytyvät lonkkaniveldysplasian osalta. Näissä tiedoissa tosin lähes kaikilla koirilla on A:n lonkat, koska huonoja tuloksia ei lähetetä tilastoitaviksi.

Lonkkatilastoja Ranskasta
2003

A/A	35 kpl
A/B, B/A	3
B/B	5
A/C	1
C/C	1
C/D	1
D/D	2

Saksassa on 1 varma PRA Belgiasta tuodulla koiralla.

Saksassa on tehty tutkimusta perinnöllisestä PRAsta. Tutkimukseen oli vuoteen 2002 mennessä osallistunut 49 pyreneittenpaimenkoiraa, joista vain edellä mainittu koira oli todettu sairaaksi.

Muutaman vuoden aikana siellä on ollut myös useampi kitahalkio, jotka kulkevat tietyssä linjassa.

Muista maista emme ole kuulleet vastavasta kehityshäiriöstä.

Ruotsissa on tehty terveystutkimus ja jalostuksentavoiteohjelma. Heidän tuloksensa kyselystä olivat samansuuntaiset kuin meillä Suomessa. Kyselyn perusteella siellä esiintyy jonkin verran iho-ongelmia (kutinaa ja allergiaa), muutama PDA, hammaspuutoksia ja häntämutkia, sekä ilman selvää syytä olevia kouristuskohtauksia.

Joka maassa on joitakin epileptikoita tai epileptistyyppisiä kohtauksia saavia koiria ja joitakin sydänvikaisia koiria.

VAHVUUDET	TAVOITTEET/STRATEGIAT
<ul style="list-style-type: none">- Terveystilanne vielä toistaiseksi hyvä- Lähes joka pentueesta jokunen virallisesti terveystutkittu- Kuuluminen epilepsiatutkimukseen- Ei ole muotirotu- Kasvattajat puheväleissä, tieto kulkee	<ul style="list-style-type: none">- Terveystutkimukset vähintäänkin kaikille jalostukseen käytettäville koirille.- Jalostukseen käytettävillä koirilla on oltava alle 2v vanha silmäpeilauslausunto. Tehostetaan silmäpeilauksia koko koirakannassa niin, että kaikki koirat peilattaisiin vähintään 3 kertaa elämänsä aikana.- saada muut maat kiinnostumaan rodun terveydestä- FT Hannes Lohen johtaman epilepsiatutkimuksen jatkuminen.- Rodusta ei haluta tehdä muotirotua- Kasvattajatapaamisten jatkaminen

UHAT/HEIKKOUEDET	MAHDOLLISUUDET
<ul style="list-style-type: none"> - perinnöllinen kaihi - muut perinnölliset silmätaudit - muu perinnöllinen sairaus tulee esiin - rodun emämaa ei terveystutkita koiriaan - muutkaan maat eivät ole kiinnostuneet tutkituttamaan koiriaan. - (fakta)tieto ei kulje eri maiden välillä 	<ul style="list-style-type: none"> - vielä toistaiseksi suhteellisen terve rotu - koirakanta maailmanlaajuisesti pieni, kasvattajia vähän; jokaisessa maassa pitäisi kiinnostuksen herätä rodun terveyteen

4.4 ULKOMUOTO

(rotumääritelmä liitteenä)

Rotumme on erittäin vanha perinteinen paimenkoira ja vaikka näyttelyissä usein suositaan elegantimpaa tyyppiä kuin pelkästään työkoirissa, erot eivät ole niin suuria, eivätkä luonteet sellaisia, että ne vielä nykyaikana haittaisivat koirien työ- ja harrastuskäyttöä saati arkielämää. Voimmekin todeta rotumme olevan heterogeenisestä ulkonäöstään ja muutamista "kosmeettisista" ongelmistaan huolimatta terve rotu, mitä ulkonäköön, rakenteeseen ja eri tyypeihin tulee.

Rotumääritelmän mukaan pyreneittenpaimenkoiran tulee olla pieneen kokoonsa ja painoonsa nähden tavattoman tarmokas. Aina valpas olemus sekä ovela ja epäluuloinen ilme, yhdessä erittäin eloisan liikehdinnän kanssa antavat tälle koiralle persoonallisen leiman, jota ei voi verrata mihinkään muuhun rotuun. Tämän rodun yleisvaikutelmaan vaikuttaa poikkeuksellisen paljon luonne.

Pyreneittenpaimenkoira on hyvin heterogeenin ja koirayksilöt poikkeavat ulkonäöllisesti toisistaan hyvinkin paljon. Rotua ei kukaan ole tehnyt, vaan se on aikojen saatossa muotoutunut itsestään. Voidaan siis sanoa, että pyreneittenpaimenkoira on ollut aina.

Pyreneittenpaimenkoiralla ei saa olla liian korostuneita lihaksia, raskasta olemusta ja päätä. Myöskään erittäin kevytluustoisia, liian pieniä ja hentoja yksilöitä ei tulisi suosia.

Pyreneittenpaimenkoira on keskikokoisista paimenkoiraroduista kevytluustoisin ja elegantein. Ongelmana onkin pitää rakenne tarpeeksi vahvana ja toisaalta tarpeeksi kevyenä. Tämän tasapainon ylläpitäminen lienee vaikein ongelma tyyppin suhteen.

Pyreneittenpaimenkoiran koko rotumääritelmässä on hyvin väljä. Silti tuntuu, että rajojen sisäpuolella on vaikea pysyä.

Uusin muoti-ilmiö tuntuu olevankin ns. "agilitypyreneittenpaimenkoirat" Suositaan yksilöitä, jotka ovat lähellä rodun säkäkorkeuden alarajaa tai jopa sen alapuolella. Näin varmistetaan koiran osallistuminen pitkäkarvaisilla mini-luokkaan ja lyhytkarvaisilla medi-luokkaan.

Meillä Suomessa pään osalta tuntuu olevan ongelmana liian pitkät ja kapeat kuono-osat.

Korvien tulisi olla ruusukorvat tai taittokorvat ja melko ylös kiinnittyneet. Ranskassa astui voimaan korvien tyypistämiskielto vasta toukokuussa 2004. Aika näyttää minkälaisiksi korvat lopulta muodostuvat. Silmien tulisi olla tummanruskeat, ilmeikkäät ja mantelinmuotoiset. Liian vaaleita silmiä on alkanut näkymään aiempaa enemmän. Pigmentin tulee olla musta kirsussa, huulissa ja silmien ympärillä.

Luuston on oltava voimakas, ei raskas. Alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaan koiran luuston on kestävä kokopäiväinen työskentely ja koiran on jakettava juosta jopa kymmeniä kilometrejä päivässä. Rintakehän tulee olla heikohko. Ulkomuototuomareille tuntuu olevan hyvin vaikea erottaa voimakas, vaan ei raskas. Lisäksi huomautetaan heikohkosta rintakehästä.

Raajojen rakenne ja keskinäinen tasapaino on erittäin tärkeä. Rodulla sallitaan pieni ahtaus. Yleisemmin esiintyviä virheitä ovat raajojen ranskalaisuus, liian lyhyet ja pystyt lavat, puutteelliset polvi- ja kinnerkulmaukset sekä etu- ja takakulmauksien keskinäinen epätasapaino.

Liian lyhyet sivuliikkeet ovat enemmän sääntö kuin poikkeus. Pyreneittenpaimenkoiralla on aivan omanlaisensa tapa ravata. Väärällä tavalla ravaavia koiria näkyy paljon.

Lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran tyyppi on jonkin verran erilainen. Se on raskasrakenteisempi, kookkaampi, vähemmän kulmutunut ja neliömäisempi kuin pitkäkarvainen. Kallo ja kuono-osa ovat

voimakkaammat, eikä ilme ole aivan niin kettumainen. Karvapeite on lyhyempi ja sileämpi. Pään karvoituksen tulee olla lyhyt. Viiksiä ja partaa ei saa olla.

Koska koko saa olla 6cm suurempi kuin pitkäkarvaisella ja muunnoksia saa yhä risteyttää keskenään, ovat suurimmat ongelmat ulkonäön suhteen varmasti näillä risteytyksillä, joilla usein menevät tyyppi ja karvapeite ristiin ollen face-rase-tyyppisellä pitkä- tai puolipitkäkarvainen tai toisinpäin.

VAHVUUDET	TAVOITTEET/STRATEGIAT
– Rakenteensa osalta terve rotu	– Säilyttää tyyppi/tyypit – Estää näyttely- ja käyttölinja eriytyminen
UHAT/HEIKKOUEDET	MAHDOLLISUUDET
- Medikokoinen agilitykoira - Huonon rakenteen yleistyminen - Huonot pään mittasuhteet - Liian kevyt koira - Liian raskas koira	– Paljon muuntelumahdollisuuksia

5 YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Roduista ei ole tehty aiemmin jalostuksentavoiteohjelmaa.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1. Visio

Pyreneittenpaimenkoira halutaan edelleen säilyttää luonteeltaan vilkkaana ja rakenteeltaan terveenä rotuna. Sille tulisi pystyä takaamaan riittävä populaatio, jotta rotu voidaan yleensä säilyttää. Tähän päästäksemme tulee tehdä tiivistä yhteistyötä oman maamme kasvattajien kesken, sekä yhtäläisesti maailmanlaajuisista yhteistyötä.

Suomen osalta rotu tulee kehittymään tehtävältään lähinnä harrastus- ja kotikoiraksi, johtuen lammastalouden vähäisyydestä maassamme. Silti pyreneittenpaimenkoiran tulee edelleen tarvittaessa pystyä toimimaan paimenkoirana.

Sen luonteen tulisi säilyä rotumääritelmän mukaisena, mutta silti yhteiskuntakelpoisena ja yhteistyökykyisenä. Sillä tulee olla riittävästi toimintakykyä suoriutuakseen harrastuskoiralle asetettavista tehtävistä.

Ulkomuodoltaan rotu on aina ollut hyvin vaihteleva, kahta samannäköistä pyreneittenpaimenkoiraa ei ole. Siitä huolimatta pyreneittenpaimenkoirien tulee näyttää rotunsa edustajilta, sen tulee säilyttää tyyppinsä ja rakenteensa erikoispiirteet. Rodunomainen ulkonäkö on tärkeää, mutta jalostusyksilöiden titteleitä ja näyttelysaavutuksia ei pidä yliarvostaa, ne kun eivät välttämättä periydy.

Toivottavaa on, että jalostukseen käytettäisiin terveitä rodunomaisia yksilöitä laajasti geenipoolia vaalien. Parhaisiin tuloksiin päästään, mikäli kasvattajien kesken saadaan rakennettua suunnitelmallinen, toimiva yhteistyö.

6.2 Rotua harrastavan yhdistyksen tavoitteet

Yleiset tavoitteet

Tavoitteena on jalostaa rotumääritelmän mukaisia terveitä koiria, ja pyrkiä ennaltaehkäisemään sellaisten periytyvien vikojen ja sairauksien leviämistä, jotka alentavat koiran elinkykyä tai aiheuttavat sen elämän laadun alenemisen. Koirien rakenteen ja terveyden on oltava sellaiset, että ne pystyvät toimimaan monipuolisina harrastuskoirina ja seuralaisena.

Tavoitteena on vaikuttaa kasvattajiin niin, että kasvattajat harjoittaisivat suunnitelmallista rodunjaloitusta yhteistyössä keskenään.

GEENIPOHJAN LAAJUUS

Tavoitteena on geenipohjan laajentaminen mahdollisimman laajaksi tai vähintään sen säilyttäminen nykyisellä tasolla, sekä tehollisen populaatiokoon kasvattaminen. Rekisteröintimäärien suhteen ei ole tarpeellista asettaa tavoitteita, mutta niiden räjähdysmäistä kasvua tulee välttää.

KOIRAN TERVEYS

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla terveitä ja hyväkuntoisia. Terve koira on koira, jolla ei ole sen jokapäiväistä elämää haittaavia vikoja tai sairauksia. Sillä ei myöskään ole perinnöllisiä sairauksia tai niiden oireita. Tavoitteena on, että kaikki jalostukseen käytettävät koirat olisi tutkittu lonkkien, kyynärien, polvien ja silmien osalta.

ULKOMUODOLLISET OMINAISUUDET

Tavoitteena ovat rotumääritelmän mukaiset tyypit, jolloin tulee kiinnittää huomiota erityisesti tasapainoiseen rakenteeseen. Rakenne tulisi edelleenkin säilyttää terveenä ilman minkään osa-alueen ylilyöntejä. Pyreneittenpaimenkoira on työkoira ja sen ulkomuodon tulee kuvastaa sitä. Tavoitteeksi on myös asetettava rodun säilyttäminen yhtenäisenä, ilman sen eriytymistä näyttely- ja käyttölinjoihin.

LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET

Tavoitteena on käyttää jalostukseen koiria, jotka ovat luonteeltaan mahdollisimman paljon rotumääritelmän mukaisia ottaen huomioon rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen. Paimenkoiran tulisi edelleenkin tarvittaessa pystyä paimentamaan. Luonteen tulisi säilyä eloisana ja vilkkaana.

6.3.3 Rotua harrastavan yhdistyksen strategiat

Keinot tavoitteiden saavuttamiseksi

Rotua harrastavan yhdistyksen tavoitteiden saavuttamiseksi yhdistys kannustaa kasvattajia käyttämään jalostukseen mahdollisimman tyypillisiä, rotumääritelmän mukaisia, terveitä, terveluonteisia ja tasapainoisia koiria. Tärkein keino päämäärien saavuttamisessa on yhdistyksen määrittelemä jalostusohjesääntö.

Jalostustoimikunnan tärkein tehtävä on kerätä, tallentaa ja jakaa puolueetonta tietoa. Tiedon keräämistä varten on laadittu lomakkeet pentuiseurannalle, myöhemmälle pentuiseurannalle, terveystiedoille, jalostustiedustelulle, uroksen ilmoittamiselle jalostusuroslistalle, pentueen ilmoittamiselle pentuvälitykseen ja terveystietojen julkaisuluvalle.

Yhteistyön parantamiseksi yhdistyksen ja kasvattajien välillä tulee järjestää koulutus- ja keskustelupäiviä kasvattajille ja muille rodusta kiinnostuneille, kuten urosten omistajille.

Geenipohja

Jotta rodun perimä ei kaventuisi liikaa, yhden yksilön jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 10% viimeisten kahden vuoden, sekä korkeintaan 5% viimeisten viiden vuoden rekisteröinneistä rodussa. Määrä ei saa ylittyä kummallakaan tavalla laskettuna. Pentueen sukusiitosprosentin tulee olla alle 6.25. Jalostusjaosto pitää yllä listaa jalostussuosituksia täyttävistä uroksista. Lista on nähtävillä yhdistyksen verkkosivuilla, sekä vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdistyksen julkaisussa.

Kasvattajapäivillä vuosittain pohditaan keinoja, joilla jalostukseen käytettävää materiaalia laajennettaisiin.

Tutkitaan mahdollisuutta taltioida käyttämättömän materiaalin, urosten spermaa. Tämä saattaisi laajentaa geenipohjaa myöhemmin tulevaisuudessa.

Terveys

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee täyttää yhdistyksen terveysvaatimukset.

(Jalostusohje liitteenä.)

Yhdistys pyrkii järjestämään joukkotutkimuksia polvi- ja silmäsairauksien havaitsemiseksi. Vuosittain tehdään yhteenveto terveysvaatimusten täyttymisestä. Mikäli ne eivät toteudu on harkittava PEVISA ohjelmaan liittymistä.

Ulkomuoto

Vähintään joka toinen vuosi pyritään järjestämään jalostustarkastus

Mahdollisuuksien mukaan järjestetään jälkeläiskatselmus.

Joka toinen vuosi yhdistys järjestää erikoisnäyttelyn. Seuraava erikoisnäyttely on 2007.

Luonne

Pyritään järjestämään yhdistyksen oma luonnetesti joka toinen vuosi. Näin saadaan nykyistä kattavampi kuva rodun luonteesta.

6.4 Varautuminen ongelmiin

RISKI	SYY	VARAUTUMINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	UHAN TOTEUTUESSA MERKITSE
– mikä tahansa perinnöllinen sairaus puhkeaa laajalla rintamalla missä päin maailmaa tahansa	– tiedon ja tiedotuksen puute maailman laajuisesti	– Tutkitaan koirat monien riskien varalta, jotta meitä uhkaavassa tilanteessa löytyy taustatietoa. – Tiedotuksen edelleen kehittäminen, tiedon keruun kehittäminen ja tallentaminen.	– Tutkimukset eri sairauksien varalta, ettei tilanne pääse yllättämään, vaan saamme ajoissa vihjeitä ja pystymme poistamaan jalostuksesta sairaat koirat. – DNA-testeillä voidaan tulevaisuudessa tunnistaa myös eri sairauksien kantajat.	– Kasvatustyö loppuu terveiden koirien puutteeseen
– näyttely- ja käyttölinjojen erkaneminen	– halutaan tietynlaisia harrastuskoiria tai keskitytään vain rodun ulkomuodon parantamiseen	– korostetaan rotua kokonaisuutena, kaunis koira voi olla toimiva. – korostetaan myös näyttelykoirien luonteen tärkeyttä, mittaamalla sitä luonnetesteillä ja jalostustarkastuksissa	– valistamalla kasvattajia	– jalostuspohja kapenee, geenipohja pienenee, – sukusiitosaste lisääntyy – perinnölliset ongelmat kasautuvat – rotutyypin muuttuu
– Medikokoisen agilitykoiran jalostaminen	– halutaan koiria medi-luokkaan maxi-luokan sijasta	– tiedostetaan ongelma herätetään keskustelua valistetaan kasvattajia	– mittaukset näyttelyissä – jalostustarkastukset – muutetaan jalostusohjetta	– rodun koko pienenee – pentuekoko pienenee – synnytykset vaikeutuvat – tyyppi muuttuu
– rodun luonteen muuttuminen	– halutaan yhteiskuntaan paremmin sopivia koiria	– luonnetestit – näyttelyarvostelut – jalostustarkastukset	– luonnetestit – poistetaan jalostuksesta koirat jotka eivät vastaa	– saadaan lisää ongelmakoiria – koulutettavuus kärsii

	<ul style="list-style-type: none"> – ei kiinnitetä huomiota luonteeseen – tietämättömyys – välinpitämättömyys 		luonteeltaan rotumääritelmää – valistetaan kasvattajia ja urosten omistajia	– syntyy uusi koirarotu
--	--	--	--	-------------------------

6.5 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Jalostustoimikunta

Suomen Pyreneläiset ry:n jalostustoiminnassa on kolme rotua, pk.pyreneittenpaimenkoira, lk.pyreneittenpaimenkoira ja pyreneittenkoira.

Jalostustoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kuusi (6) jäsentä. Yhdistyksen hallitus nimittää puheenjohtajan joka yhteistyössä hallituksen kanssa muodostaa jalostustoimikunnan.

Puheenjohtajan ja jäsenten toimikausi määräytyy jalostustoimikunnan toimintaperiaatteiden mukaisesti. Toimikunnan jäsenten tulisi edustaa monipuolisesti yhdistyksen edustamien rotujen ja rotumääritelmien sekä jalostuksen tuntemusta.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on yhdistyksen edustamia rotuja koskevan tiedon kerääminen, välittäminen ja tallentaminen sekä yhdistyksen edustamien rotujen kasvatukseen ja jalostukseen liittyvä neuvonta ja opastaminen JTO:n ja jalostustoimikunnan toimintaperiaatteiden mukaisesti, sekä seurata rotujen kehitystä ja tilaa maassamme.

Toimintaa kuuluu myös kerätä / päivittää terveystutkimuslausuntoja sekä Suomen Kennelliitosta saapuvien virallisten terveystutkimuslausuntojen perusteella saatuja terveystietoja.

Yhdistyksen terveystietolomakkeen pohjalta saadut terveystiedot päivitetään koiran omistajan antaman julkaisuluvan perusteella.

Toimikunta laatii ja käyttää tarkoitukseen sopivia lomakkeita eri muodoissaan.

Lisäksi sen tehtävänä on seurata koirayksilöiden jälkeläisosuuksia ja vastata jalostustiedusteluihin.

Jalostustoimikunta toivoo kasvattajien apua ja yhteistyötä mahdollisimman kattavien tietojen kokoamisessa.

Yhdistys kurssittaa toimihenkilöitä tarpeen mukaan.

Jalostustoimikunnan toimintaperiaatteet on hyväksytty Suomen Pyreneläiset ry:n vuosikokouksessa 21.3.2009

HUOM!!!! Jalostussuositukset päivitetään touko-kesäkuussa 2009 Kennelliiton uusia sääntöjä vastamaan.

Jalostuskoirille asetetut suositukset

Tarkemmat ohjeet jalostukseen käytettäville koirille ja kasvattajille löytyvät liitteenä olevasta pyreneittenpaimenkoirien jalostusohjeesta.
Alla on esitetty ohjeen keskeisimmät koiria koskevat kohdat.

Terveys

1. Jalostukseen käytettävien pyreneittenpaimenkoirien tulee olla virallisesti tutkittuja.

– lonkat: korkeintaan D, jolloin toisen osapuolen tulee olla A tai B

– silmätarkastus ei saa olla kahta (2) vuotta vanhempi astutushetkellä, eikä sen tule osoittaa perinnöllisen sairauden merkkejä.

Lisäksi suositellaan polvi- ja kyynärtutkimuksia

– yhdistelmän polvien ja kyynärien yhteenlaskettu summa saa olla korkeintaan 1/1. Vikaa ei saa olla sekä polvissa, että kyynärsissä.

Epileptisiä tai epileptistyyppisiä kohtauksia saavia koiria ei saa käyttää jalostukseen, ellei idiopaattista/perinnöllistä epilepsiaa ole pystytty tutkimuksilla pois sulkemaan.

Yhdistelmää, josta on syntynyt epileptisiä jälkeläisiä, ei tule uusia.

Jos koira on jättänyt kahdesta (2) eri yhdistelmästä epileptisen jälkeläisen, sitä ei tule enää käyttää jalostukseen.

Ikä

Nartun tulee olla vähintään 24 kk ja korkeintaan kahdeksan (8) vuotta.

Se voi saada pennut korkeintaan 10 kk välein.

Uroksen suositellaan olevan vähintään 15 kk ikäinen.

Näyttelytulos

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla palkittuja näyttelyssä vähintään arvosanalla H (hyvä). Tulos tulee olla saatu yli 15 kk iässä. Poikkeuksena ty pistetyt tuontikoirat, jotka on jalostustarkastettava.

Muita suosituksia

Matadori-jalostusta tulee välttää. Suositus on, ettei yhden uroksen vuosittainen pentumäärä ilman perusteltua syytä ylitä 10 %:ia kahden peräkkäisen vuoden rekisteröityjen pentujen yhteenlasketusta määrästä, tai yli 5 % osuudet sukupolvea kohden eli noin neljänä peräkkäisenä vuonna syntyneistä. Jälkimmäinen kahdesta vuodesta on aina meneillään oleva vuosi, joten ennakointi on paikallaan. Uroksen omistajan on osaltaan huolehdittava, ettei pentumäärä ylity. Myös nartun omistajan on syytä kiinnittää huomiota rodun teholliseen populaatioon.

Jalostustoimikunta seuraa myös urosten käyttömääriä ja laatii jälkeläistilastoja ja tiedottaa niistä. On suositeltavaa käyttää mahdollisimman monia eri uroksia ja narttuja, kuten myös harkittuja astutusmatkoja ulkomaille ja harkittua tuontikoirien käyttöä. Myös vanhempia, edelleen terveitä koiria kannattaa ottaa jalostuskäyttöön. Koira, jolla on alhainen keskinäinen sukulaisuus suhteessa koko populaatioon, on arvokas jalostuskoira.

Tavoitteena on yhdistelmän sukusiitosasteen pitäminen alle 6.25 %:ssa, laskettuna 5 sukupolvella.

Kasvattajan vastuu

Kasvattajan tulee toimia hyvän kenneltävän mukaisesti. Kasvattaja on yksin vastuussa kasvattamistaan pennuista.

Kasvattajan tulee valita nartulleen suositukset täyttäviä uroksia.
Kasvattajan on oltava rehellinen omassa kasvatustyössään ja hänen on kunnioitettava myös toisten kasvattajien työtä.
Kasvattajan tulee käyttää jalostukseen vain sellaista narttua, joka täyttää jalostusyksilön vähimmäisvaatimukset ja poistaa narttu jalostuksesta, jos sen todetaan periyttävän merkittävästi jotain sairautta tai virhettä.
Kasvattajan tulee välttää matadorijalostusta käyttämällä mahdollisimman monia erilinjaisia koiria jalostukseen.
Kasvattajan työ on suunnitelmallista, niin että hän kasvatustyöllään edesauttaa koirakannan pysymistä terveenä sekä populaation säilymistä laajana.
Kasvattajan tulee seurata pentujen kehitystä ja tarvittaessa neuvoa ja opastaa omistajia heidän koiriin liittyvissä ongelmissaan.
Kasvattajan tulee allekirjoittaa Suomen Kennelliiton kasvattajasitoumus.
Kasvattajan tulee käyttää kaikissa sopimuksissa Suomen Kennelliiton lomakkeita.
Kasvattaja luovuttaa pennun omistajalle rekisteritodistuksen, kirjalliset rodun hoito-ohjeet, kirjalliset ruokintaohjeet sekä tietoa rodussa esiintyvistä sairauksista, niiden merkityksestä ja kyseisen pennun todennäköisyyden sairastua ja sairastumisen aiheuttamista toimenpiteistä ja niistä aiheutuvista, mahdollisista kustannuksista.

Kauppakirjaan merkitään kasvattajan tiedossa olevat mahdolliset terveydelliset riskit.
Kasvattajan tulee olla Suomen Kennelliiton jäsen sekä Suomen Pyreneläisten ry:n jäsen ja hänen tulisi kasvatustyössään noudattaa näiden yhdistysten sääntöjä ja suosituksia.
Kasvattaja on velvollinen noudattamaan SKL-FKK:n koiran kauppaa koskevia määräyksiä.
Luovutettaessa koira sijoitukseen, tulee noudattaa SKL:n ohjeita koiran sijoituksesta.
Mikäli koiran omistusoikeuden siirtoon tulee SKL:n lomakkeesta poikkeavia ehtoja, ne eivät saa olla kohtuuttomia.
Yhdistys toivoo lämpimästi, että kasvattajat maksaisivat pennunostajiensa ensimmäisen vuoden jäsenmaksun yhdistyksessämme.

Uroksen omistajan vastuu

Uroksen omistajan ei tule antaa urostaan huonokuntoiselle tai epätyypilliselle nartulle.
Uroksen omistajalla on aina päätösvalta uroksensa käytöstä. Uroksen omistajan tulee varmistaa, että astutettava narttu täyttää jalostusyksilön vähimmäissuosituksiset.
Uros tulee poistaa jalostuksesta, mikäli sen todetaan merkittävästi periyttävän jotakin virhettä tai sairautta.
Uroksen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 10% viimeisten kahden vuoden, sekä korkeintaan 5% viimeisen sukupolven (n. 4 vuotta) aikana. Määrä ei saa ylittyä kummallakaan tavalla laskettuna.

Yleistä

Yhdistys välittää pentueita, joissa vanhemmat täyttävät suositukset (tieto www-sivuilla kun astutettu). Yhdistys julkaisee www-sivuilla myös suunnitellut astutukset silloin, kun kasvattaja on tehnyt jalostustiedustelun ja yhdistelmä täyttää suositukset tai jalostustiedustelun mukainen yhdistelmä on hyväksytty.
Uros mainitaan Jalostusuroslistalla, mikäli se täyttää jalostussuosituksiset ja siihen on omistajan suostumus.
Listalle pääsyä voi uroksenomistaja itse nopeuttaa toimittamalla tiedot terveystutkimus- ja näyttelytuloksista jalostusjaostolle.
Uros poistetaan jalostusuroslistalta sen täytettyä 10 vuotta, mikäli koiran omistaja ei ilmoita urosta uudelleen listalle.

Vuosittainen toimintasuunnitelma

2007

jto astuu voimaan
erikoisnäyttely
laaditaan ohjeet säännöllisille jalostustarkastuksille
jatketaan kasvattajatapaamisia
epilepsiatutkimus jatkuu
Yhteenveto terveystutkimuksista

Yhteenveto tutkimustuloksista
Kasvattajapäivät + luento
Silmä- ja polvitarkastus

2008

jatketaan kasvattajatapaamisia
jalostustarkastus
selvitys mahdollisuudesta kasvattajien väliseen yhteistyöhön, jalostussysteemi pienelle populaatiolle
aloitetaan selvitystyö mahdollisuudesta järjestää Suomessa paimenkoirien taipumuskokeita epilepsiatutkimus jatkuu
Luonnetesti
Yhteenveto terveystutkimuksista
Kasvattajapäivät + luento

2009

jatketaan kasvattajatapaamisia
selvitys mahdollisuudesta kasvattajien väliseen yhteistyöhön, jalostussysteemi pienelle populaatiolle
jatketaan selvitystyötä mahdollisuudesta järjestää Suomessa paimenkoirien taipumuskokeita tarkistetaan voimassa oleva jalostusohjesääntö ja mikäli tarvetta ilmenee, tehdään muutoksia
Erikoisnäyttely
Kasvattajapäivät + luento
Silmä- ja polvitarkastus
Yhteenveto terveystutkimuksista

2010

jatketaan kasvattajatapaamisia
jalostustarkastus
luonnetesti
selvitys mahdollisuudesta kasvattajien väliseen yhteistyöhön, jalostussysteemi pienelle populaatiolle ja mikäli tähän mennessä on siihen halukkuutta löytynyt, aloitetaan systeemin luominen
jatketaan selvitystyötä mahdollisuudesta järjestää Suomessa paimenkoirien taipumuskokeita
Yhteenveto terveystutkimuksista
Kasvattajapäivät + luento

2011

jatketaan kasvattajatapaamisia
selvitys mahdollisuudesta kasvattajien väliseen yhteistyöhön, jalostussysteemi pienelle populaatiolle, jatketaan systeemin luomista
kasvattajakoulutusta pienellä populaatiolla jalostamiseen
jatketaan selvitystyötä mahdollisuudesta järjestää Suomessa paimenkoirien taipumuskokeita tarkistetaan voimassa oleva jalostusohjesääntö ja mikäli tarvetta ilmenee, tehdään muutoksia
Erikoisnäyttely
Kasvattajapäivät
Silmä- ja polvitarkastus
Yhteenveto vuosilta 2006–2011

7 TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisesta ja toteutumisen seurannasta. Koska jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa, jalostustoimikunta raportoi hallitukselle, joka viime kädessä valvoo tavoiteohjelman noudattamista.

Rotua harrastava yhdistys (Suomen Pyreneläiset ry) on velvollinen huomioimaan jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet toimintasuunnitelmia laatiessa.

Jalostustoimikunta on velvollinen raportoimaan vuosittaisissa toimintakertomuksissaan tavoiteohjelman toimenpiteiden toteutumisesta sekä asetettujen päämäärien saavuttamisesta. Toimintakertomuksen yhteydessä on esitettävä yhteenveto edellisen vuoden rekisteröinneistä sekä muista kannan rakenteeseen liittyvistä seikoista: sukusiitosprosentit, jälkeläismäärät, tutkitut/ tutkimattomat jalostukseen käytetyt koirat.

Toimintakertomus on julkaistava yhdistyksen lehdessä.

Tavoiteohjelma kokonaisuudessaan on oltava yhdistyksen verkkosivuilla. Sitä päivitetään tarvittaessa, vähintään kuitenkin viiden vuoden välein. Mikäli tavoiteohjelmaan suunnitellaan muutoksia, suunnitellut muutokset on esitettävä siinä lehdessä, jossa esitetään kokouskutsu kokoukseen, jossa muutokset käsitellään.

8 LÄHTEET

Kirjallisuutta:

Suomen Pyreneläiset ry:n tilastonumerot vuosilta 1997-2005

Joel Herreros: Le Berger des Pyrenees

Christian Janes & Angelo Steccanella: Französische Schäferhunde

Jacques Coly: Le Berger des Pyrenees

Birgitta Wikström: Koiran sairaudet

Tilastolähteenä käytetty SKL:n jalostustietokantaa KoiranNettiä

Terveystutkimusten osalta lähteenä on käytetty rodussa tehtyä terveystutkimusta, jalostusjaoston arkistoa ja SKL:n jalostustietokantaa.

9 LIITTEET

Rotumääritelmä ja sen tulkinta

Pentueseurantalomake

Myöhempi pentueseurantalomake

Terveystutkimuslomake

Jalostusohje päivitetään touko-kesäkuussa 2009

Rekisteröinnin rotukohtaiset erityisehdot (alkaen 1.1.2009) koskien merleväriä ja luonnontöppä.